

RĪGAS DOMES
LABKLĀJĪBAS
DEPARTAMENTS

Rīga - Veselīga pilsēta veselīgai nākotnei
Riga - Healthy City for Healthy Future

VESELĪGS RĪDZINIEKS
VESELĀ RĪGĀ

RĪGAS PILSĒTAS IEDZĪVOTĀJU VESELĪBAS PROFILS

SATURA RĀDĪTĀJS

PRIEKŠVārds	3
SABIEDRĪBAS VESELĪBA UN RĪGAS PILSĒTAS ATTĪSTĪBA	5
RĪGAS TERITORĪĀLAIS RAKSTUROJUMS	7
DEMOGRĀFIJA	8
LABKLĀJĪBA	10
IEDZĪVOTĀJU VESELĪBA	13
REPRODUKTĪVĀ VESELĪBA	17
VESELĪBAS APRŪPE	22
VIDE	24
SABIEDRISKĀ TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA	30
DROŠĪBA UN KĀRTĪBA	32
IZGLĪTĪBA	35
KULTŪRA	37
SECINĀJUMI UN IETEIKUMI	38
LITERATŪRAS SARAKSTS	40

Veselīga pilsēta pastāvīgi rada un uzlabo tās fizisko un sociālo vidi, paplašina kopienas resursus, ļauj cilvēkiem savstarpēji citam citu atbalstīt, kā arī pildīt visas dzīves funkcijas un attīstīt savu iespējamo potenciālu. Veselības aprūpe nav noteicošais veselību ietekmējošais faktors – vienlīdz svarīga ir izglītība, darba vide un citi vispārējie sociāli ekonomiskie, kultūras un vides apstākļi (1. attēls). [1; 2]

1. attēls. Veselību ietekmējošo faktoru modelis (Dahlgren un Whitehead, 1991). [1]

Viens no sabiedrības veselības politikas pamatprincipiem ir „veselība visos politikas veidos” (*health in all policies*). Būtiski ir panākt, lai visas nozares būtu iesaistītas un līdzatbildīgas iedzīvotāju veselības veicināšanā un saglabāšanā, tādēļ viens no Rīgas pilsētas pašvaldības mērķiem ir turpināt attīstīt starpsektoru sadarbību sabiedrības veselības jomā, veidojot apziņu, ka ikvienai nozarei ir ietekme uz iedzīvotāju veselību (skat. 2. att.), sākot no cilvēka dzimšanas brīža līdz pat mūža beigām, kā arī to, ka iedzīvotāju veselība ietekmē pilsētas attīstību kopumā. [1; 3]

2. attēls. Starpsektoru sadarbības piemēri sabiedrības veselības jomā Rīgas pilsētas pašvaldībā.

Veselīga pilsēta apzinās sabiedrības veselības svarīgumu un cenšas to uzlabot. Pilsētas veselības profils ir instruments, lai to panāktu. Tajā ir informācija par sabiedrības veselības rādītājiem, kas atspoguļo situāciju Rīgas pilsētas pašvaldībā, kā arī programmām un aktivitātēm, kuras tiek īstenotas esošās situācijas uzlabošanai. Profila mērķis ir sniegt uz pierādījumiem balstītu informāciju pilsētas sabiedrības veselības aktivitāšu un politikas plānošanai. [2; 4]

Veselības profila pilnā versija ir pieejama Rīgas domes (RD) Labklājības departamenta mājas lapās (skat. internetā) www.ld.riga.lv, www.veseligrizdiznieks.lv.

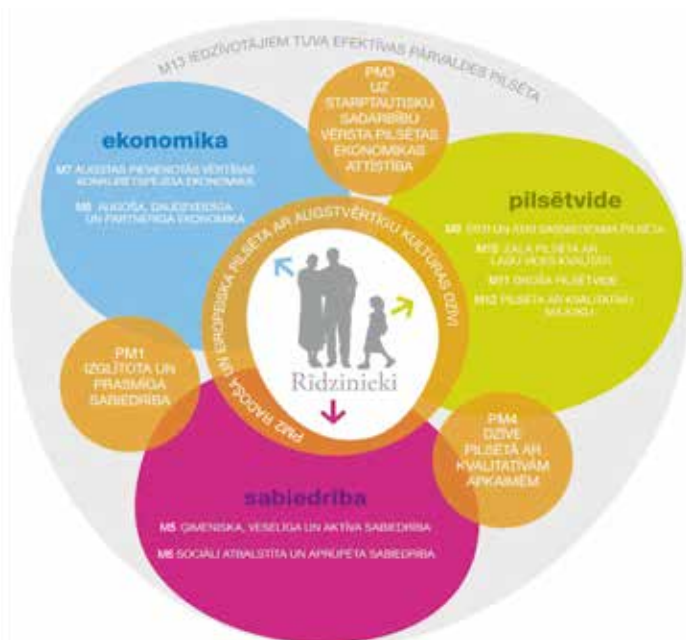

*Rīts Pasaules Sirds dienai veltītā pasākumā 2014.gada septembrī
Šarlotes un Brīvības ielas krustojumā, pie Rīgas 1. slimnīcas.*

SABIEDRĪBAS VESELĪBA UN RĪGAS PILSĒTAS ATTĪSTĪBA

Rīgas politikas plānošanas dokumenti, to skaitā Rīgas attīstības ilgtermiņa stratēģija līdz 2025. gadam ir vērsti uz to, lai īstenotu trīs galvenās rīdzinieku vēlmes jeb pamatvajadzības: iespēju gūt ienākumus, uzturēt sevi un savu ģimeni; iespēju izglīties, attīstīties, atrast sevi un būt piederīgam; iespēju dzīvot ērtā, drošā un veselīgā vidē (skat. 3. att.). Iepriekš minētie mērķi saskan ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) veselīgas un ilgtspējīgas pilsētvides attīstības plānošanas konceptuālo modeli (*T. Hancock* modelis), kas paredz, ka veiksmīga sabiedrības, vides un ekonomikas mijiedarbība ir vesela cilvēka priekšnoteikums. [5; 6]

Mērķtiecīgi attīstot izpratni par sabiedrības veselību un tās nozīmi pilsētas un iedzīvotāju attīstībā, Rīgas pilsētas pašvaldība 2012. gadā apstiprināja **Rīgas pilsētas pašvaldības sabiedrības veselības stratēģiju „Veselīgs rīdzinieks – veselā Rīgā” 2012. – 2021. gadam** (turpmāk – Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģija). Tās mērķis ir uzlabot Rīgas iedzīvotāju veselības stāvokli un mazināt priekšlaicīgas nāves gadījumu skaitu. Izvirzīto stratēģisko rīcības virzienu īstenošanai ir izveidota Programma un rīcības plāns Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas īstenošanai 2012. – 2016. gadam, kas ir pieejama Rīgas domes Labklājības departamenta mājaslapās: www.ld.riga.lv, www.veseligrizdinieks.lv. [7]

3. attēls. Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2025. gadam izvirzītie mērķi. [8]

Lai nodrošinātu stratēģijas ieviešanas uzraudzību un veicinātu Rīgas pilsētas pašvaldības sabiedrības veselības politikas veidošanu un īstenošanu ir izveidota Rīgas pilsētas pašvaldības Veselības padome. Tās sastāvu veido Rīgas domes deputāti, visu nozaru departamentu un atsevišķu aģentūru pārstāvji.

Rīgas pilsēta 2014. gadā atjaunoja dalību **PVO Eiropas Veselīgo pilsētu tīklā**, kā arī piedalās **Latvijas Nacionālajā Veselīgo pašvaldību tīklā**. Pievienošanās veselīgo pilsētu tīklam ir svarīgs notikums, kas var uzlabot ne tikai Latvijas galvaspilsētas prestižu pasaulē, bet ļaus arī piesaistīt Eiropas fondu finansējumu, lai pilsētā izveidotu pēc iespējas veselīgāku vidi. Piemēram, izveidot parkus un zaļās zonas, radīt infrastruktūru, kas mudinātu cilvēkus pavadīt vairāk laika svaigā gaisā un veicinātu aktīvu dzīvesveidu (velocelīni, trenāžieri brīvā dabā, labiekārtotas atpūtas zonas), jaunu poliklīniku būve un zaļā enerģija – tie ir daži no Veselīgās pilsētas projektiem, kuri ļauj pretendēt uz ES finansējumu”.

2014. gada 16. jūnijā svinīgā ceremonijā tika saņemts Veselīgas pilsētas apliecinājuma sertifikāts par Rīgas pašvaldības ieguldījumu veselības nozarē.

RĪGAS TERITORĀLAIS RAKSTUROJUMS

Rīga kā Baltijas metropole koncentrē ievērojamu iedzīvotāju, ekonomisko un sociālo potenciālu. Rīgas pilsētas teritorijas platība ir 303,97 km² un tā ir sadalīta sešās administratīvi teritoriālās vienībās: Centra rajons, Kurzemes rajons, Ziemeļu rajons, Vidzemes priekšpilsēta, Latgales priekšpilsēta, Zemgales priekšpilsēta. Pastāv arī Rīgas teritoriālais iedalījums 58 apkaimēs (skat. 4. att.). Iedzīvotāju skaits pilsētas apkaimēs ir nevienmērīgs. Visblīvāk apdzīvotās apkaimes Rīgā ir Pļavnieki, Avoti un Purvciems, vismazāk blīvas – Spilve un Kleisti. Iedzīvotāju blīvums Rīgā 2013. gada sākumā bija 2 116 cilvēki uz 1 km² teritorijas, kas ir mazāk nekā 2010. gada sākumā, kad iedzīvotāju blīvums bija 2 215,2 cilvēki uz 1 km² teritorijas. [8; 9]

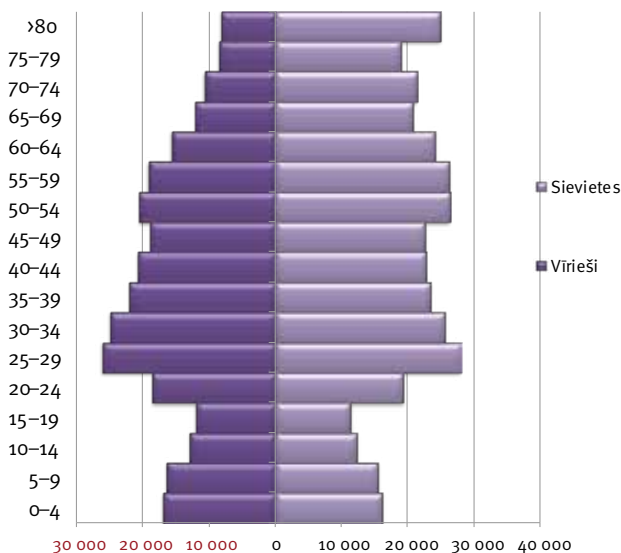
Apzīmējumi

apkaimju robežas

DEMOGRĀFIJA

Rīgā ir deklarēti 32 % Latvijas valsts iedzīvotāju, tomēr pēdējo trīs gadu laikā iedzīvotāju skaits Rīgā samazinājies. Rīgā 2014. gada sākumā dzīvoja 643 368 iedzīvotāji, to skaitā 283 724 vīrieši un 359 644 sievietes. 2013. gadā pilsētā piedzima 7 040 bērni, bet nomira 9 012 iedzīvotāji. Dabiskais pieaugums Rīgā 2013. gadā bija negatīvs (-1 972), tas nozīmē, ka mirušo iedzīvotāju skaits ir lielāks nekā piedzimušo, savukārt migrācijas saldo bija pozitīvs (1 725). Tas liecina, ka izbraukušo iedzīvotāju skaits ir mazāks nekā iebrukušo. [11]

Iedzīvotāju vecumsastāvs ir būtiskākais valsts un pilsētas demogrāfiskais rādītājs, kas raksturo izmantojamo darbaspēku, potenciālos vecākus jaunās paaudzes radīšanai, apgādājamo un aprūpējamo skaitu, tā samēru ar personām darbaspējas vecumā, kā arī minēto vecuma pamatgrupu paredzamās pārmaiņas turpmākajos 10 – 20 gados. Rīgā 2014. gada sākumā pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars vecumā virs 65 gadiem bija 19,46% (skat. 5. att.). [11]

5. attēls. Rīgas reģiona iedzīvotāju dzimuma un vecuma sastāvs 2014. gada sākumā, tūkst.cilv.

Rīgas un visas Latvijas iedzīvotāju skaita samazināšanas novēršanai ir nepieciešams vērst aktivitātes uz emigrācijas cēloņu novēršanu un atbalsta sniegšanu ģimenēm dzimstības veicināšanai. Rīgas domes 2012. gadā apstiprinātās koncepcijas „Ģimenei draudzīga Rīga” stratēģiskie mērķi paredz dzīves prasmju pilnveidošanu ģimenēm un jauniešiem, ģimeniskas vides un infrastruktūras attīstību pašvaldībā, kā arī ģimenes vērtību stiprināšanu un, daudzbērnu ģimenes prestiža vairošanu, tādējādi veicinot ģimenes kā vērtības attīstību un dzimstības pieaugumu. [8; 12; 13]

Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita pieaugums liecina, ka Rīgā pieaug vecāka gada gājuma iedzīvotāju skaits, līdz ar to ir jārada piemērota vide un iespējas aktīvām un veselīgām vecumdienām. Arī Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas rīcības virzieni paredz radīt vidi un īstenot pasākumus, kas vērsti uz slimību un traumatisma profilaksi, un veselības stāvokļa uzlabošanu vecāka gada gājuma iedzīvotāju vidū, kā arī aktivitātes, kas veicina senioru socializēšanos un jaunu prasmju apgūšanas attīstību. [7]

Rīgas Sociālā dienesta Dienas centros senioriem tiek piedāvātas sociālo darbinieku konsultācijas un plašas brīvā laika pavadīšanas iespējas, piemēram, vingrošana, līnijdejas, datoru un valodas apmācības. [14]

Uzziniet vairāk:

par savām interesēm, vajadzībām vai dzīvesvietai atbilstošāko centru – RD Labklājības departamenta mājaslapā www.ld.riga.lv sadaļā „Dienas centri”:

- Dienas centrs „Ābeļzieds” – Dzirciema iela 24, Rīga tālr.: 67181588;
- Dienas centrs „Vecmīlgrāvis” – Emmas iela 3, Rīga tālr.: 67185230;
- Dienas centrs „Ķengarags” – Aglonas iela 35/3, Rīga tālr.: 67181640;
- Dienas centrs „Ābeļzars” – Avotu iela 31, Rīga tālr.: 67037686;
- Dienas centrs „Kamene” – Salnas iela 2, Rīga tālr.: 67181236;
- Dienas centrs „Kastanis” – Lomonosova iela 1 k-19, Rīga tālr.: 67181808;
- Dienas centrs „Rīdzene” – Brīvības iela 237/2, Ūnijas iela 49, Rīga tālr.: 67105539.

LABKLĀJĪBA

Trūcīgo personu skaits Rīgā divu gadu laikā ir samazinājies un turpina samazināties no 38 933 personām 2012. gadā līdz 27 691 personām 2013. gadā. Trūcīgo personu skaita samazinājums saistīts ar sociālekonomisko situāciju valstī (bezdarba rādītāju uzlabošanos un iedzīvotāju ienākumu palielināšanos) un izmaiņām normatīvajos aktos. [15; 16]

No visām personām (ģimenēm), kuras saskaņā ar Rīgas Sociālā dienesta lēmumu atzītas par trūcīgām personām (ģimenēm), 2013. gada decembrī 41% bija darbspējīgas personas, 33% bērni, 17% personas ar invaliditāti un 9% pensijas vecuma personas. Salīdzinoši 2013. gada janvārī no visām trūcīgajām personām (ģimenēm) 47% bija darbspējīgas personas, 32% bērni, 14% personas ar invaliditāti un 7% pensijas vecuma personas. Var secināt, ka trūcīgo personu (ģimeņu) struktūrā visstraujāk samazinās darbspējīgo personu skaits (no 2013. gada janvāra līdz 2013. gada decembrim par 3326 personām). Vienlaicīgi 2013. gadā bija vērojama tendence vidēji par 34 personām mēnesī samazināties trūcīgo darbspējīgo personu skaitam. Tas skaidrojams ar bezdarba rādītāju uzlabošanos Rīgā un valstī kopumā. [15; 16]

6. attēls. *Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji (15 – 64 gadu vecumā) Rīgā: nodarbinātie un darba meklētāji, tūkstošos. [15]*

Rīgas pilsētas pašvaldības iestāžu rīcības plāns 2014. – 2016. gadam paredz to, ka ikvienam Rīgas iedzīvotājam vajadzētu būt nodrošinātam vismaz viņa minimālajām pamatvajadzībām, kā arī iegūt viņa vajadzībām atbilstošus kvalitatīvus un efektīvus sociālos pakalpojumus. Rīgas ilgtermiņa stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014. – 2016. gadam viens no uzdevumiem ir „pilnveidot pašvaldības iedzīvotājiem nodrošināto sociālo pakalpojumu kvalitāti”. [8; 17]

Nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanai un sociālās iekļaušanās veicināšanai Rīgas pilsētas iedzīvotājiem tiek sniegta nepieciešamā sociālā palīdzība gan pabalstu, gan sociālo pakalpojumu veidā. Rīgā pēdējo trīs gadu laikā sociālo pabalstu saņēmēju īpatsvars ir samazinājies. 2011. gadā sociālo pabalstu saņēma vidēji 12%, bet 2013. gadā vidēji 9% no visiem Rīgas iedzīvotājiem. Garantētā minimālā ienākumu (GMI) līmeņa nodrošināšanai pabalstus galvenokārt saņem ģimenes ar bērniem – 55% no visiem GMI pabalsta saņēmējiem (2011. gadā 59%, 2012. gadā 58%), personas darbaspējas vecumā 26% (2011. gadā 32%, 2012. gadā 30%), pensionāri/invalīdi 19% (2011. gadā 9%, 2012. gadā 12%). 2013. gadā turpina pieaugt to ģimeņu skaits, kuras saņēmušas sociālā darba pakalpojumu – no 3 416 ģimenēm 2012. gadā līdz 3 618 ģimenēm 2013. gadā. Ir palielinājies arī to iedzīvotāju skaits, kas ir saņēmuši sociālās aprūpes pakalpojumus dzīvesvietā. Pieaug pieprasījums pēc Dienas centru un Dienas aprūpes centru pilngadīgām personām piedāvātajiem pakalpojumiem. [15; 16]

Lai motivētu bezdarbniekus iesaistīties darba tirgū, Rīgas Sociālā dienesta Dienas centros tiek veidotas atbalsta grupas bezdarbniekiem, kā arī sniegti citi pakalpojumi. 2011. gadā tika īstenoti vairāki sociālā atbalsta pasākumi bezdarbniekiem – organizētas 23 atbalsta grupas, kurās 198 klienti saņēma atbalstu un tika motivēti iesaistīties darba tirgū, notikušas 183 psihologu konsultācijas u.c. [16]

Sociālie pakalpojumi Rīgas iedzīvotājiem tiek nodrošināti, saskaņā ar Rīgas domes 04.09.2012. saistošajiem noteikumiem Nr.184 “Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība”. Sociālo pakalpojumu sniegšanas mērķis ir uzlabot personas, ģimenes, personu grupas un sabiedrības dzīves kvalitāti un uzlabot personu spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā. Sociālo pakalpojumu uzdevumi ir nodrošināt personai tiesības dzīvot pēc iespējas neatkarīgi ierastajā vidē, sniegt sociālo atbalstu atbilstoši personas funkcionēšanas spēju līmenim un veicināt personas atbildību par savu dzīvi.

Ar sociālajiem pakalpojumiem, kurus var saņemt Rīgas iedzīvotāji un tiesībām pretendēt uz sociālo palīdzību var iepazīties RD Labklājības departamenta mājaslapā www.ld.riga.lv.

Uzziniet vairāk:

Bezmaksas informatīvais tālrunis par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību Rīgas pilsētā – 80005055.

Sociālais dienests:

Baznīcas ielā 19/23, Rīga, tālr.: 67105048;

- Latgales rajona nodaļa – Avotu iela 31, Rīga, tālr.: 67037695;
- Pārdaugavas rajona nodaļa – Ed. Smiļģa iela 46, Rīga, tālr.: 67012271;
- Ziemeļu rajona nodaļa – Vidrižu iela 3, Rīga, tālr.: 67012126.

Uzziniet vairāk:

Pašvaldības patversmes:

- Rīgas patversmes Vīriešu nodaļa – Maskavas iela 208, Rīga, tālr.: 67037120;
- Rīgas patversmes Sieviešu nodaļa – Bārdziņu iela 2, Rīga, tālr.: 67105634;
- Rīgas patversmes Dienas centrs bezpajumtniekiem un maznodrošinātajiem – Katoļu iela 57, Rīga, tālr.: 67181663;
- Rīgas patversmes struktūrvienība – Mobilā brigāde ielu sociālajam darbam ar bezpajumtniekiem – tālr.: 27023550.

Pašvaldības krīzes centrs:

- Rīgas pašvaldības Bēru un jauniešu centra Krīzes centrs bērniem – Maskavas iela 178, Rīga, tālr.: 67848107.

Pašvaldības Dienas centri bērniem:

- Dienas centrs „Skudrupūznis”, Vaidelotes iela 13, Rīga, tālr.: 67105388;
- Dienas centrs „Čiekurs”, Maskavas iela 285/6, Rīga, tālr.: 67037477;
- Dienas centrs „Vecmīlgrāvis”, Emmas iela 3, Rīga, tālr.: 67181515;
- Dienas centrs „Kamene”, Salnas iela 2, Rīga, tālr.: 67181236.

Pašvaldības ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādes:

- Sociālās aprūpes centrs “Mežciems” – Malienas iela 3, Rīga, tālr.: 67181963;
- Sociālās aprūpes centrs “Gaiļezers” – Hipokrāta iela 6, Rīga, tālr.: 67817023;
- Sociālās aprūpes centrs “Stella Maris” – Birzes iela 54, Rīga, tālr.: 67012672.

Papildu informācija par pakalpojumiem, to skaitā līgumorganizāciju sniegtajiem pakalpojumiem, pieejama Rīgas domes Labklājības departamenta mājaslapā: www.ld.riga.lv.

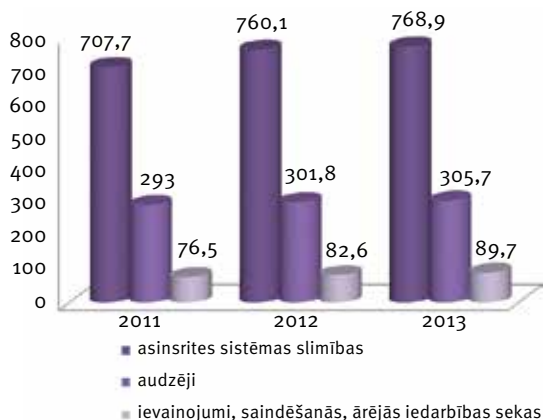
IEDZĪVOTĀJU VESELĪBA

Labā veselība visas dzīves garumā nodrošina paredzamā mūža ilguma un dzīves kvalitātes paaugstināšanos. Veseli bērni mācās labāk, veseli pieaugušie strādā produktīvāk un veseli vecāka gada gājuma cilvēki turpina aktīvi līdzdarboties sabiedrībā. [3]

Latvijā jaundzimušo paredzamais mūža ilgums 2013. gadā vīriešiem bija 69,5 gadi, savukārt sievietēm – 79 gadi. Vīrieši Latvijā dzīvo par 10 gadiem mazāk nekā sievietes, tas izskaidrojams ar neveselīgāku dzīvesveidu, riskantāku uzvedību un augsto pašnāvību skaitu vīriešu vidū. Turklāt potenciāli veselīgi nodzīvotie dzīves gadi (paredzamais gadu skaits, kas tiks nodzīvoti veselīgi, bez funkcionāliem/aktivitātes ierobežojumiem) Latvijā 2012. gadā sievietēm bija 59,1, bet vīriešiem – 54,8 gadi, vidēji Eiropas Savienības 28 valstīs – attiecīgi 61,3 un 61,9 gadi. Iepriekš minētie fakti norāda uz to, ka pašvaldībām dažādās aktivitātēs un plānošanas dokumentu izstrādē pastiprināti jāpievēršas vīriešu izglītošanai, lai uzlabotu viņu veselību un tādējādi mazinātu šīs datu atšķirības starp dzimumiem. [18; 19]

Galvenie nāves cēloņi

Rīgā 2013. gadā mirušo skaits kopumā bija 9 015 jeb 1 401 uz 100 000 iedzīvotāju. Izplatītākais nāves cēlonis Rīgā ir asinsrites sistēmas slimības, otro vietu ieņem audzēji, trešo vietu – ievainojumi, saindēšanās, ārējās iedarbības sekas (skat. 7. att.). [20]

7. attēls. Mirušo skaits no trīs galvenajiem nāves cēloņiem Rīgā 2011. – 2013. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju. [20]

Sirds un asinsrites slimību (SAS) profilaksē būtiski ir regulāri kontrolēt SAS riska faktorus, piemēram, asinsspiedienu, holesterīna līmeni. [21]

Veidojot un plānojot sabiedrības veselības aktivitātes, jāņem vērā, ka galvenos nāves cēloņus var profilaktiski ietekmēt – veicinot veselīgu dzīvesveidu, kam ir īpaši svarīga loma sirds un asinsrites sistēmas slimību riska faktoru mazināšanā, kā arī riska faktoru kontroli un traumatisma mazināšanu.

Apmeklētājas pieņemšana vienā no Rīgas pilsētas Veselības istabām. Tajās iedzīvotāji bez maksas var saņemt konsultācijas par veselību ietekmējošiem faktoriem un veselības veicināšanu.

Veselības saglabāšanas paradumi

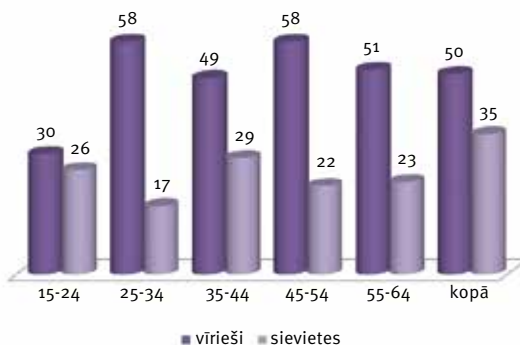
Veselīga dzīvesveida pamatpazīmes ir pietiekama fiziskā aktivitāte, racionāls jeb fizioloģisks uzturs un atkarību izraisošu vielu nelietošana.

Saskaņā ar 2012. gadā veikto Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījuma datiem no Rīgā dzīvojošiem respondentiem:

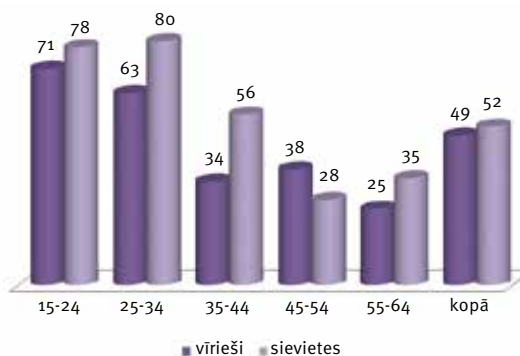
- 1) savu veselības stāvokli par labu vai diezgan labu uzskata 62% vīriešu un 52% sievietes;
- 2) brīvajā laikā vismaz 4 – 6 reizes nedēļā fiziskus vingrinājumus 30 minūtes dienā, veic 15% vīriešu un 12% sievietes;
- 3) 49% sievietes un 55% vīriešu ir normāla ķermeņa masa (ĶMI 18,5 – 24,99) (skat. 9. att.);
- 4) 47% vīriešu un 63% sievietes zobus tīra biežāk kā vienu reizi dienā;
- 5) 23% sievietes un 50% vīriešu ir ikdienas smēķētāji (skat. 8. att.). [21]

2012. gadā tika veikta Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības indikatoriem”, kur apmierinātību ar sportošanas un aktīvās atpūtas iespējām pilsētā norādījis liels skaits iedzīvotāju – 73,9%. Minot iemeslus neapmierinātībai ar sportošanas un aktīvās atpūtas iespējām Rīgā, 40,5% aptaujāto atbildēja, ka viņiem nav

8. attēls. Rīgā dzīvojošu respondentu ikdienas smēķētāju īpatsvars (%), demogrāfiskajās grupās. [21]

9. attēls. Rīgā dzīvojošu respondentu īpatsvars, kuriem ir normāla ķermeņa masa (ĶMI 18,5 – 24,99), demogrāfiskajās grupās (%). [21]

pieejamu vietu, kur sportot savukārt 37,3% atzīmēja, ka esošie aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumi ir pieejami par maksu un pārāk dārgi. Tā kā sportiskās nodarbes var būt ne vien fiziskās aktivitātes, bet arī dzīvesveids, ieteicams arī turpmāk uzlabot sporta objektu infrastruktūru, piemēram, veidojot sporta halles pie Rīgas skolām un sakārtojot sporta laukumus. Jārada jaunas brīvi pieejamas bezmaksas sportošanas vietas, piemēram, meža takas, kurās iespējams skriet, nūjot, braukt ar velosipēdu vai ziemā slēpot. [22]

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014. – 2020. gadam rīcības virziena „daudzveidīgas sporta iespējas” galvenais mērķis ir veidot Rīgu par pilsētu, kuras iedzīvotājiem ir motivācija un iespējas īstenot fiziski aktīvu, veselīgu dzīvesveidu mūža garumā, sasniegt augstus sportiskus rezultātus ērti pieejamos, starptautiskajām prasībām atbilstošos sporta infrastruktūras objektos. „Rīgas pilsētas

sporta attīstības pamatnostādnes 2012. – 2017. gadam” mērķi ir motivēta un sportiski aktīva sabiedrība, sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras tīkla pilnveide, sporta izglītības pieejamība un sporta meistarība. Arī Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas rīcības virzieni paredz radīt vidi un īstenot pasākumus, kas veicina veselīgus paradumus, to skaitā veselīga uztura lietošanu un fiziskās aktivitātes. [7; 13; 23]

Rīgas pilsētā tiek īstenoti veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi, to skaitā tiek organizēti dažādi sporta un aktīva dzīvesveida pasākumi, vadītas nodarbības, semināri, lekciju cikli par veselīgu dzīvesveidu dažāda vecuma iedzīvotājiem. Sabiedrības veselības rādītāju atspoguļošanai, kā arī uz pierādījumiem balstītas politikas un programmu izveidei, tiek veikti pētījumi. Balstoties uz svarīgajām identificētajām problēmām, sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām ik gadu tiek plānotas un īstenotas veselības veicināšanas un slimību profilakses aktivitātes. Rīgas pilsētā nepārtraukti tiek uzlaboti un izveidoti papildu veloceliņi, turpinās Daugavas promenādes un Mežaparka labiekārtošana, kas sniedz iespēju Rīgas iedzīvotājiem brīvo laiku pavadīt drošā un aktīvai atpūtai piemērotā vidē. Vairāk informācijas par Rīgas pilsētas pašvaldībā notiekošajām aktivitātēm iepriekš minētajās jomās var atrast “Programmā un rīcības plānā Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas īstenošanai 2012. – 2016. gadā”, kas ir pieejams RD Labklājības departamenta mājaslapā: www.ld.riga.lv, www.veseligsridzinieks.lv.

Uzziniet vairāk:

- par veselības veicināšanas un profilakses pasākumiem Rīgas pilsētā – RD Labklājības departamenta mājaslapās: www.ld.riga.lv un www.veseligsridzinieks.lv;
- par plānotajām aktivitātēm un pasākumiem Mežaparkā – mājaslapā: www.rigasmezi.lv, sadaļā „Mežaparks”;
- par Rīgas Austrumu izpilddirekcijas aktualitātēm un iespējām brīvā laika pavadīšanai – mājaslapā: www.rigasaustrumi.lv;
- par biedrības Latvijas Tautas sporta asociācija aktualitātēm un rīkotajiem pasākumiem – mājaslapā: www.sportsvisiem.lv;
- par Rīgā notiekošajām sacensībām, sportiskajām aktivitātēm un pasākumiem, kuros var piedalīties ikviens interesents – gan bērni un pieaugušie, gan cilvēki ar īpašām vajadzībām un veterāni – RD Izglītības, kultūras un sporta departamenta mājaslapā: www.sports.riga.lv;
- par biedrības Latvijas Sarkanais Krusts aktualitātēm un rīkotajiem pasākumiem, aktivitātēm, kā arī par „Veselības istabu” darba laiku – mājaslapā: www.redcross.lv.

REPRODUKTĪVĀ VESELĪBA

Vesels bērns ir veselības sabiedrības priekšnoteikums. Mātes un tēva veselībai un zināšanām par savu un gaidāmā bērna veselību un aprūpi ir būtiska loma bērna veselībā un attīstībā. [30]

Pēdējo trīs gadu laikā aptuveni par 800 bērniem ir palielinājies Rīgā dzimušo bērnu skaits. Latvijā kopumā ir vērojama pozitīva tendence – abortu skaita samazināšanās – no 16 278 (288 uz 1 000 sievietēm 15 – 49 gadu vecumā) 2006. gadā līdz 8 715 (18,9 uz 1000 sievietēm 15 – 49 gadu vecumā) 2013. gadā. Tai skaitā mākslīgo abortu skaits samazinājies no 11 825 līdz 5 557 abortiem minētajos gados. Mākslīgie aborti tika veikti vecumgrupā 20 – 24 gadi, tas liecina par nepieciešamību pastiprināti īstenot informatīvi izglītojošas aktivitātes un sniegt psiholoģisko un sociālo atbalstu tieši šajā vecuma grupā. Turklāt nepieciešams veicināt ne tikai sievietes, bet arī vīriešu atbildības paaugstināšanu abortu skaita samazināšanā. [20]

Bērna veselību būtiski ietekmē mātes veselība un dzīvesveida paradumi grūtniecības periodā. Negatīvu ietekmi gan uz grūtnieces veselību, gan augļa attīstību atstāj smēķēšana, alkohola, narkotisko un citu atkarību izraisošu vielu lietošana. 2011. gadā Rīgas pilsētas ārstniecības iestādēs 8,3% no dzīvi dzimušo bērnu mātēm smēķēja, bet jau nedzīvi dzimušo bērnu māšu īpatsvars, kuras smēķēja, sasniedza 18,2%, tas norāda uz iespējamo negatīvo smēķēšanas ietekmi uz grūtniecību. Rīgā 2011. gadā, salīdzinot ar Latviju, ir lielāks to māšu īpatsvars, kurām kā kaitīgs ieradums ir atzīmēta psihoaktīvo vielu lietošana, tas jāņem vērā, izstrādājot un īstenojot programmas atkarību izraisošu vielu lietošanas profilaksei. [20; 25]

Arī Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas rīcības virzieni paredz uzlabot iedzīvotāju zināšanas par reproduktīvo veselību, kā arī veicināt veselīgus paradumus, to skaitā smēķēšanas un alkoholisko dzērienu lietošanas pārtraukšanu vai mazināšanu. [7]

Rīgas domes Labklājības departaments organizē arī seminārus un lekcijas, kuru laikā par bērnu reproduktīvo veselību tiek informēts izglītības iestāžu personāls, lai šīs zināšanas varētu izmantot arī darbā ar bērniem un jauniešiem.

Bērnu un jauniešu veselība

Bērnu un jauniešu veselības veicināšana un uzlabošana ir viena no veselības jomas prioritātēm. Skolēnu spēja izdarīt veselīgu izvēli ir priekšnosacījums veselības stāvokļa saglabāšanai, uzlabošanai un veselīga dzīvesveida ievērošanai arī turpmākajā dzīvē. [26]

Saskaņā ar Slimību profilakses un kontroles centra datiem (skat. 1. tab.) Rīgā 2013. gadā 52,6% bērnu (0 – 14 gadi) atbilda pirmajai veselības grupai, tas ir mazāk nekā vidēji Latvijā – 59%. Savukārt vecumgrupā 15 – 17 gadi 47,4% pusaudžu atbilda pirmajai veselības grupai.

Pirmajai veselības grupai atbilst bērni, kuri ir veseli un kuriem nav hronisku saslimšanu novērošanas periodā. Iegūtie dati liecina, ka, iespējams, Rīgā bērniem ir neveselīgāks dzīvesveids – mazāk fizisko aktivitāšu, neveselīgāks uzturs, piesārņotāka vide utt. [25]

1. tabula. *Bērnu (0 – 14 gadi) un pusaudžu (15 – 17 gadi) veselības stāvoklis 2013. gadā [25]*

Valsts, pilsēta	Novērošanā iekļauto bērnu sadalījums veselības grupās,%		
	1. grupa	2. grupa	3. grupa
	Bērni (0 – 14 gadi)		
Latvija	59	37,5	3,5
Rīga	52,6	43,8	3,6
	Pusaudži (15 – 17 gadi)		
Latvija	57,7	38,7	3,6
Rīga	47,4	47,9	4,7

2012. gadā veiktā bērnu antropometrisko parametru un skolu vides pētījuma dati liecina, ka 24,1% pirmās klases zēnu Rīgā bija ar lieko ķermeņa masu vai aptaukošanos, bet meiteņu – 20,9%. 2012. gada pētījuma dati liecina, ka Rīgā dzīvojošo septiņgadīgo skolēnu īpatsvars ar normālu ķermeņa masu joprojām ir zemākais, salīdzinot ar citās pilsētās un laukos dzīvojošajiem. Tomēr jāatzīmē, ka septiņgadīgo skolēnu ar aptaukošanos īpatsvars Rīgā dzīvojošiem pirmklasniekiem ir samazinājies no 12,3% 2010. gadā uz 8,4% 2012. gadā. [27] Rādītāji liecina, ka nepieciešams turpināt izglītot skolas vecuma bērnus par veselīga uztura pamatprincipiem un fizisko aktivitāšu lomu veselīgā dzīvesveidā.

Savukārt bērnu zobu veselības rādītāji un PVO rekomendācijas norāda uz nepieciešamību veikt profilaktiski izglītojošas aktivitātes bērnu mutes veselības uzlabošanai, tādēļ Rīgas domes Labklājības departaments sācis īstenot mutes veselības nodarbības pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem, lai mutes higiēnas pamatprasmes varētu attīstīt jau pirmsskolas vidē.

2012. gadā Rīgā veiktā pētījuma „Riska un aizsargājošo faktoru ietekme uz atkarību izraisošo vielu lietošanas līmeni jauniešu vidū” dati liecina, ka 67% (2010. gadā – 72%) jauniešu vecuma grupā 15 – 16 gadi ir mēģinājuši smēķēt cigaretes. Ūdenspīpi savas dzīves laikā ir smēķējuši 63% aptaujāto skolēnu, šņaukuši tabaku 19%, savukārt 14% ir košļājuši tabaku. Salīdzinot ar 2010. gada datiem, tikai viens radītājs ir samazinājies – proti, 2010. gadā 28% jauniešu norādīja, ka savas dzīves laikā ir šņaukuši tabaku. Salīdzinot 2012. gada datus ar 2010. gada pētījuma rezultātiem, redzams, ka kopumā ir samazinājies to skolēnu īpatsvars, kas savas dzīves laikā alkoholu ir lietojuši 40 un vairāk reizi, proti, ja 2010. gada aptaujā šādu atbildi bija sniedzis 31% respondentu, tad 2012. gadā – 20%. Samazinājies arī marihuānas lietošanu pamēģinājušo zēnu skaits – 2012. gadā – 23%, 2010. gadā – 30%, bet meiteņu skaits palicis nemainīgs – 2012. gadā – 16%, 2010. gadā – 16%. [28]

2011. gadā veiktais ESPAD (Eiropas skolu aptaujas projekts par alkoholu un citām narkotiskām vielām) pētījums liecina, ka pēdējo gadu laikā aktualitāti gan Latvijā, gan Rīgā guvusi dažādu jauno narkotiku lietošanas izplatība, kas ietver arī dažādu augu maisījumu jeb sintētisko narkotiku lietošanu (piemēram, „Spice” augu maisījumi, kurus visbiežāk izmēģinājuši skolēni tieši Rīgā (16%). Kopš 2012. gada decembra darbojas ģenēriskā sistēma ar psihoaktīvo vielu ķīmisko grupu pamatformulām, kas ļaus ierobežot visu to vielu, kuras ietilpst šajās ķīmiskajās grupās, lietošanu. Lai novērstu tādu augu maisījumu narkotisko vielu kā „Spice” izplatību, ir veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, kas ļaus apkarot sintētisko narkotiku tirdzniecības vietas. [29]

Iepriekš minētais liecina, ka jāturpina atkarību izraisošu vielu (alkohola, nikoīna un citu atkarību izraisošu vielu) lietošanas profilaksi jauniešu vidū, īpaši uzsverot augu maisījumu narkotiskās vielas. Ņemot vērā visus iepriekš minētos faktorus, Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas virzieni paredz uzlabot bērnu, jauniešu un viņu vecāku zināšanas par veselību un to ietekmējošajiem faktoriem, kā arī veikt atkarību profilaksi.

Psihiskā veselība

Labā sabiedrības psihiskā veselība ir būtisks nosacījums stabilas, drošas un labklājības sabiedrības veidošanai. Rīgā 2013. gadā uzskaitē esošo pacientu skaits ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem bija 23 553 jeb 3 660,89 uz 100 000 iedzīvotāju, ar tendenci pēdējos gados pieaugt, bet uzskaitē uzņemto pacientu skaits bija 2 426 jeb 377,01 uz 100 000 iedzīvotāju. [20]

Saskaņā ar 2012. gadā veikto Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījuma datiem visvairāk pēdējā mēneša laikā sasprindzinājumu, stresu vai nomāktību Rīgā aptaujātie izjutuši vecumgrupā no 55 – 64 gadiem (68% vīriešu un 35% sievietes). Joprojām aktuāla ir pašnāvību problēma. 2012. gadā Latvijā kopumā izdarītas 443 pašnāvības, turklāt novērojama pašnāvību rādītāju palielināšanās finanšu krīzes gados. Pašnāvības mēģinājumus veic gados jaunāki cilvēki (15 – 40 gadi), bet pabeigtu pašnāvību rādītāji 2012. gadā bijuši augstāki vecuma grupās pēc 45 gadiem. Kopējais pašnāvības mēģinājumu skaits starp dzimumiem būtiski neatšķiras, vīriešiem tas gandrīz piecas reizes biežāk beidzas ar nāves iestāšanos. [20]

Kaut arī Rīgā pašnāvības rādītāji ir noturējušies zem vidējā valstī (vidējais rādītājs valstī – 21,8 uz 100 000 iedzīvotāju), ir būtiski veikt profilaktiskos pasākumus, kas vērsti iedzīvotāju uzmanību uz psiho emocionālās veselības stiprināšanu, tostarp pašnāvību profilaksi. Tāpēc Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas viens no rīcības virzieniem nosaka – veikt atkarību un pašnāvību profilaksi, darbojoties gan universālās, gan selektīvās profilakses jomā, lai identificētu tos jauniešus, kuriem parādās dažādas grūtības skolā, kas var izraisīt narkotiku lietošanu vai pašnāvības veikšanu. [5; 24]

RD Labklājības departamenta speciālisti sniedz informāciju un īsteno atkarības profilakses un veselības veicināšanas pasākumus, kas ir paredzēti bērniem, jauniešiem un viņu

ģimenēm, kā arī speciālistiem. Pilsētas bērniem un jauniešiem, kuriem ikdienā ir grūtības sadalīt savu laiku starp mācībām, brīvo laiku un laiku pie datora; kuri ir pakļauti riskam uzsākt apreibinošo vielu lietošanu; kuriem ir grūtības pārvaldīt savas dusmas un citas emocijas, tiek piedāvātas uzvedības intervences grupas. Speciālisti piedāvā atbalsta grupas līdzatkarīgajiem, kuriem ir bijis jāsaskaras ar atkarības problēmu ģimenē un kuri vēlas saņemt atbalstu, informāciju un iemaņas šo problēmu risināšanā.

Infekcijas slimības

Infekcijas slimību izplatību veicina dzīvesveids, sociāli ekonomiskie faktori, migrācija, narkotisko vielu lietošana, higiēnas un profilakses līdzekļu nepieejamība, klimata izmaiņas u.c. 2013. gadā Latvijā visvairāk uzskaitītie infekcijas slimību gadījumi bija vīrusu zarnu infekcijas – 577,5 uz 100 000 iedzīvotāju (to skaitā precizētas un neprecizētas zarnu infekcijas slimības).

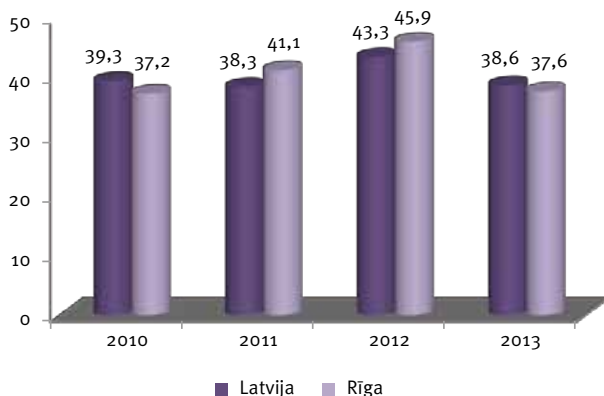
Joprojām aktuāla ir saslimstība ar tuberkulozi (skat. 10. att.), hepatītu un seksuāli transmisīvām infekcijām. 2013. gadā Rīgā Cilvēka imūndeficīta vīruss (HIV) tika diagnosticēts 193 jeb 30,0 gadījumos uz 100 000 iedzīvotāju, tas ir mazāk nekā 2012. gadā, kad tika reģistrēti 224 jeb 34,6 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju. [20]

Lai mazinātu infekcijas slimību izplatību, Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas rīcības virzieni paredz veicināt infekcijas slimību profilaksi, izglītojot sabiedrību un veicinot savlaicīgas ārstēšanās uzsākšanu.

RD Labklājības departaments finansiāli atbalsta SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” īstenoto DOTS (Tieši uzraugāmās ārstēšanas īsa kursa) programmu ambulatorajiem tuberkulozes pacientiem, kuru dzīves vieta deklarēta Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā un, kuri izdzer zāļu devu medicīnas darbinieka uzraudzībā. Pacientiem tiek līdzfinansēti sabiedriskā transporta ceļa izdevumi un pārtikas iegāde.

Rīgā no 2003. gada tiek nodrošināti HIV profilakses un psiho-sociālie pakalpojumi narkotisko vielu lietotājiem un viņu kontaktpersonām gan biedrības „DIA+LOGS” telpās, gan Rīgas pilsētas priekšpilsētās biedrības mikroautobusā, kurš brauc pa noteiktu maršrutu, apmeklējot injicējamo narkotiku lietotāju pulcēšanās vietas. [14]

10. attēls. Pirmreizēji reģistrētie saslimšanas gadījumi ar tuberkulozi Rīgā un Latvijā uz 100 000 iedzīvotāju 2010. – 2013. gadā. [20]

Uzziniet vairāk:

- par tuberkulozi Slimību profilakses un kontroles centra mājaslapā – <http://www.spkc.gov.lv/infekcijas-slimibas/252/tuberkuloze>
- par Biedrību „DIA+LOGS” Dzirnavu iela 135, Rīga, LV-1050, mājaslapā – www.diacentrs.lv, tālr.: 67243101.

Foto no Rīgas domes Labklājības departamenta organizētās prettabakas dienai veltītās kampaņas “Maini cigareti pret ābolu!” 2014. gadā.

VESELĪBAS APRŪPE

Rīgas pilsētā ir koncentrēti augsti specializēti veselības aprūpes pakalpojumi, kuru saņem ne tikai rīdzinieki, bet arī visas valsts iedzīvotāji. Tos sniedz ārstniecības iestādes, kas ir valsts, pašvaldības vai privātās ārstnieciskā profila kapitālsabiedrības. Pašvaldībām saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” viena no pastāvīgajām funkcijām ir nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, ko raksturo gan iedzīvotāju finansiālās iespējas, gan iespējas nokļūt līdz ārstniecības iestādei. Savukārt valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana ir valsts kompetencē.

Valsts finansētos ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus, saskaņā ar Nacionālā veselības dienesta sniegto informāciju, Rīgā sniedz 56 ambulatorās ārstniecības iestādes, kas ir izvietotas vienmērīgi visā Rīgas teritorijā (no tām 4 pašvaldības kapitālsabiedrības un 5 valsts kapitālsabiedrības – stacionāru ambulatorās daļas). No 2014. gada 14. jūlija darbu ir uzsākusi jauna Rīgas pašvaldības ārstnieciskā profila kapitālsabiedrība – SIA „Rīgas veselības centrs”, kas ir izveidota, apvienojot sešas Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrības.

Lai saņemtu valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus, iedzīvotājiem ir jāvēršas pie sava ģimenes ārsta/primārās veselības aprūpes ārsta. Visās lielākajās ambulatorā tipa ārstniecības iestādēs tiek sniegta plaša daudzprofilu ambulatorā veselības aprūpe, ir pieejams plašs speciālistu – konsultantu un diagnostisko izmeklējumu klāsts. Rīgā 2013. gadā primārās veselības aprūpes ārstu pakalpojumus 104 darbības lokalizācijas vietās sniedza 452 ārsti, pie kuriem bija reģistrēti 715 818 pacienti. [16]

Rīgas pilsētā ir piecas valsts stacionārās ārstniecības iestādes, divas Rīgas pašvaldības stacionārās ārstniecības iestādes (RP SIA „Rīgas Dzemdību nams” un RP SIA „Rīgas 2. slimnīca”) un vairākas privātās stacionārās ārstniecības iestādes.

Rīgas pašvaldība ir nodrošinājusi arī to, ka Rīgas Patversmes Dienas centrā strādā sertificēts ģimenes ārsts, kurš apkalpo maznodrošinātos Rīgas iedzīvotājus un personas bez noteiktas dzīvesvietas. Līdz ar to arī personām bez noteiktas dzīvesvietas, ja tiem nav sava ģimenes ārsta, pierēģistrējoties pie ārsta Rīgas Patversmes Dienas centrā, ir iespējams saņemt visus nepieciešamos valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus, kā arī valsts kompensējamus medikamentus. [16]

Rīgā neatliekamo medicīnisko palīdzību (NMP) iedzīvotājiem diennakts režīmā dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī pirmsslimnīcas apstākļos notikumu vietā un transportēšanas laikā uz tuvāko NMP stacionāru nodrošina NMP dienesta Rīgas reģionālā centra 41 diennakts brigāde, kas strukturēta četras brigāžu atbalsta centros (apakšstacijās). NMP tiek sniegta 11 neatliekamās medicīniskās palīdzības punktos. 2013. gadā Rīgas reģionālajā centrā tika izpildīti 238 937 NMP izsaukumi, to skaitā Rīgas pilsētā – 172 075 izsaukumi. Savlaicīgi izpildīto izsaukumu īpatsvars bija 89%.

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2010. – 2013. gadam mērķa „Ģimenesiska, aktīva un veselīga sabiedrība” izpildes uzdevumi paredz uzlabot veselības aprūpes pieejamību.[13]

Uzziniet vairāk:

- par valsts apmaksājamiem veselības aprūpes pakalpojumiem un to sniedzējiem, tai skaitā ģimenes ārstiem, Nacionālā veselības dienesta mājaslapā: www.vmnvd.gov.lv vai zvanot pa bezmaksas informatīvo tālruni – 80001234, kā arī rakstot uz e-pastu: nvd@vmnvd.gov.lv;
- lai ārpus ģimenes ārsta darba laika saņemtu medicīniskas konsultācijas un ieteikumus, kā rīkoties akūtu saslimšanu vai hronisku saslimšanu paasinājumu gadījumos, zvanīt uz ģimenes ārstu konsultatīvo tālruni 66016001;
- ja ir noticis nelaimes gadījums, pēkšņi pasliktinājies veselības stāvoklis, apdraudot veselību vai dzīvību, neatliekamo medicīnisko palīdzību var izsaukt, zvanot 113;
- par tām ārstniecības iestādēm, kurās valsts apmaksātu medicīnisko palīdzību var saņemt ātrāk un ērtāk – var uzzināt mājaslapā: www.rindapiearsta.lv.

Valsts finansētos ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus Rīgas pilsētas teritorijā var saņemt šādās Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrībās (SIA):

- SIA „Rīgas veselības centrs” (mājaslapā: www.rigasveseliba.lv):
  - filiāle „Iļģuciems”; www.ilguciemapoliklinika.lv, tālr.: 67468292;
  - filiāle „Ķengarags”; www.bvckengarags.lv, tālr.: 67250607;
  - filiāle „Torņakalns”; www.tornakalnapoliklinika.lv, tālr.: 67612274;
  - filiāle „Imanta”; www.vcimanta.lv, tālr.: 67410952;
  - filiāle „Bolderāja”; www.bolderajaspoliklinika.lv, tālr.: 67433278;
  - filiāle „Ziepniekkalns”; www.ziepniekkalns.lv, tālr.: 67677515.
- RP SIA „Rīgas 1.slimnīca”; www.islimnica.lv, tālr.: 67366323;
- RP SIA „Rīgas 2.slimnīca”; www.slimnica.lv, tālr.: 67614033;
- RP SIA „Rīgas Dzemdību nams”; www.rdn.lv, tālr.: 67011225.

VIDE

Vides kvalitāte tieši ietekmē cilvēka veselību, darba spējas un labklājību. To veido gaisa kvalitāte, dzeramā ūdens un peldūdens kvalitāte, kā arī trokšņu piesārņojums u.c.

Gaisa kvalitāte

Laba gaisa kvalitāte ir īpaši aktuāls jautājums pilsētu teritorijās, kur aktīvi norisinās ekonomiskā darbība – rūpniecība, celtniecība, kā arī vērojama intensīva transporta plūsma.

Rīgā tiek veikts gaisa piesārņojuma monitorings gan valsts (fona piesārņojums pilsētā), gan arī pašvaldības (ielās ar intensīvu satiksmi un rūpnieciskās ietekmes teritorijās) līmenī. Rīgas centrā tiek pārsniegti putekļiem (daļiņām PM₁₀) noteiktie robežlielumi, periodiski ir arī augstas slāpekļa dioksīda koncentrācijas ielās ar intensīvu autotransporta satiksmi (Kr.Valdemāra, Brīvības, Valmieras, Marijas – Čaka ielās). [32]

Gaisa kvalitāte kā obligāts kritērijs gan uzdevumu, gan indikatoru līmenī ir iekļauta Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2025. gadam, mērķa „Tīra un zaļa pilsēta” ietvaros. Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmā 2011. – 2015. gadam gaisa kvalitātes uzlabošanai Rīgas pilsētā plānoti pasākumi slāpekļa dioksīda un putekļu piesārņojuma samazināšanai, piemēram, tiek turpināta transporta plūsmu optimizēšana piesārņojuma samazināšanai, veikta regulāra ielu tīrīšana, izmantojot putekļus uzsūcošas iekārtas (it īpaši pavasara sezonā), gaisa kvalitātes aspektu ievērošana kurināmā izvēlē u.c. [8; 33]

Uzziniet vairāk:

- par gaisa kvalitātes monitoringa vietām, indikatoriem un gaisa kvalitāti Rīgas pilsētā – RD Mājokļu un vides departamenta mājaslapā: www.mvd.riga.lv.

Dzeramā ūdens kvalitāte

Kvalitatīvs un drošs dzeramais ūdens ar pieņemamām organoleptiskām īpašībām ir viens no svarīgākajiem faktoriem cilvēka komfortam un labsajūtai. Īslaicīgas, relatīvi nenozīmīgas novirzes no noteiktajām robežkoncentrācijām nenozīmē, ka ūdens nav lietojams. Draudus veselībai var radīt ilgstoša ūdens lietošana, kas satur kādu ķīmisko vielu cilvēka veselību apdraudošā koncentrācijā. SIA „Rīgas ūdens” regulāri kontrolē dzeramā ūdens kvalitāti Rīgas pilsētas centralizētajā ūdensvada sadales tīklā. SIA „Rīgas ūdens” 2011. gada vidējais diennakts piegādātais ūdens daudzums ir 120 173 m³, bet kopējais ūdens lietotāju skaits Rīgas pilsētā ir 664 840 iedzīvotāji. Šobrīd piekļuve centralizētās ūdensapgādes pakalpojumiem tiek nodrošināta aptuveni 97% no iedzīvotāju kopskaita. Tie iedzīvotāji, kuriem nav pieejami centralizētās ūdensapgādes pakalpojumi, dzeramo ūdeni iegūst no seklažām pazemes ūdeņu akām. [34]

Laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam saražotā un pilsētai padotā ūdens kvalitāte atbilst Eiropas Savienības direktīvas prasībām. Izņēmums ir ūdens no sagatavošanas stacijām Baltezera rajonā un pilsētas ūdensvada tīklā, kurā dzelzs un mangāna koncentrācijas ir bijušas virs normas, taču atbilst īpašajām dzelzs un mangāna satura normām (attiecīgi 0,4 un 0,2 mg/l). SIA „Rīgas ūdens” Rīgas iedzīvotājiem pilsētas publiskās vietās piedāvā bezmaksas pieeju kvalitātes standartiem atbilstošam dzeramajam ūdenim: Voleros 11a; Krēmeros aiz 8. nama; Rātslaukumā 1 (pie Rolanda statujas); Kaķasēkļa dambī 22; Jūrmalas gatvē 133; Kundziņsalā 15. līnijā/9 sķērslīnijā. Pilsētas iedzīvotāji un viesi šīs bezmaksas ūdens pieejas vietas intensīvi izmanto karstajos vasaras mēnešos. [35]

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2010. – 2013. gadam mērķa „Zaļa pilsēta ar labu vides kvalitāti” izpildes uzdevumi paredz nodrošināt pilsētas iedzīvotājus ar Eiropas Savienības standartiem atbilstošu dzeramo ūdeni. 2011. gadā izstrādātajā SIA „Rīgas ūdens” Stratēģiskās attīstības plānā 2012. – 2025. gadam standartā noteikto dzelzs un mangāna savienojuma līmeni plānots sasniegt, realizējot Kohēzijas fonda projekta „Ūdenssaimniecības attīstība Rīgā, 4. kārtā” ietvaros projektu „Ūdens sagatavošanas stacijas būvniecība Baltezerā” (2013. – 2014. g.). Lai uzlabotu kopējo esošo ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu stāvokli un ūdenssaimniecības drošību, tika izstrādāts ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu atjaunošanas plāns, kas iekļauts 2011. gadā izstrādātajā „SIA „Rīgas ūdens” Stratēģiskās attīstības plānā 2012. – 2025. gadam”. [35; 44]

Uzziniet vairāk:

- par Rīgā pieejamā dzeramā ūdens kvalitāti, kā arī iespēju pieteikt ūdensvada bojājumus un apskatīt aktuālo bojājumu karti – SIA „Rīgas ūdens” mājaslapā: www.rigasudens.lv. Informāciju par SIA „Rīgas ūdens” sniegtajiem pakalpojumiem var saņemt klientu apkalpošanas centros.

Peldūdens kvalitāte

Viens no būtiskākajiem vides faktoriem, kas var ietekmēt atpūtnieku un peldētāju veselību, ir peldūdens kvalitāte. Piesārņots ūdens cilvēkiem var izraisīt dažādas saslimšanas. Ūdens piesārņojuma avoti ir rūpnicu nepilnīgi attīrīti notekūdeņi, lauksaimniecības notekūdeņi, noplūdes no atkritumu izgāztuvēm, sadzīves notekūdeņi. [36]

Rīgā 2011. gadā bija četras peldvietas – Daugavgrīva, Bābelīte, Vecāķu pludmale, Vakarbuļļu pludmale. Saskaņā ar Veselības inspekcijas 2011. gadā veikto peldūdens monitoringu Daugavgrīvas un Bābelītes peldvietās kopējā mikrobioloģiskā kvalitāte ir laba, Vakarbuļļu pludmales kvalitāte tika novērtēta kā izcila, un tai tika ir piešķirts „Zilā karoga” sertifikāts. Vecāķu pludmalē kopējā mikrobioloģiskā kvalitāte tika novērtēta kā slikta (zema). Lai gan Rīga ir bagāta ar virszemes ūdens resursiem, peldvietu pieejamību var uzskatīt par nepietiekamu attiecībā pret iespējām tās izveidot. Rīgas pilsētas teritorijā ir plānots izveidot jaunas peldvietas, piemēram, plānots oficiālo peldvietu sarakstā iekļaut Lucavsālas peldvietu. [36;44] Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas projekta 2014. – 2014. gadam mērķa „Ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide” viens no izpildes uzdevumiem paredz nodrošināt peldūdens ūdens resursu aizsardzību. [44]

Uzziniet vairāk:

- par novēroto videi nodarītu kaitējumu vai piesārņojumu, lai savlaicīgi būtu iespējams novērst iespējamus draudus videi, iespējams ziņot – RD Mājokļu un vides departamenta mājaslapā: www.mvd.riga.lv, tālrunis: 67012453;
- par peldūdens kvalitātes monitoringa aktuālāko informāciju – Veselības inspekcijas mājaslapā: www.vi.gov.lv, sadaļā „Peldūdens monitorings”.

Pilsētvides zaļās zonas

Parku un zaļās zonas loma pilsētvides attīstībā bieži netiek pietiekami novērtēta. Parki un dārzi var kalpot vairākiem mērķiem – estētikai, rekreācijai, bērnu un pieaugušo atpūtas iespējām u.c. Gandrīz trešo daļu (24,44%) no Rīgas teritorijas aizņem apstādījumi un dabas teritorijas. Rīgas teritorijā pašvaldības īpašumā ir 28 dārzi un parki, un 67 skvēri. Rīgas pilsētā ir viens dabas parks – „Piejūra” un 3 dabas liegumi („Vecdaugava”, „Jaunciems” un „Krēmeri”). Rīgā pie dabas pieminekļiem pieskaitāmi vairāk nekā 900 valsts un vietējās nozīmes dižkoki. Rīgā ir izveidoti 11 mikroliegumi. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 1 858,18 ha jeb 6,05% no Rīgas pilsētas teritorijas. Visām aizsargājamajām teritorijām Rīgas pilsētā ir izstrādāti dabas aizsardzības plāni. [8; 33]

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014. – 2020. gadam mērķa „Ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide” un rīcības virziena uzdevumi paredz nodrošināt efektīvu pilsētas dabas, apstādījumu un rekreācijas teritoriju apsaimniekošanu un labiekārtošanu, kā arī saglabāt bioloģisko daudzveidību Rīgā. Viens no SIA „Rīgas meži” ilgtermiņa attīstības mērķiem ir uzturēt, kopt un pilnveidot Rīgas dārzu, parku un apstādījumu teritorijas, lai nodrošinātu augstvērtīgu un estētisku pilsētvides līmeni, kā arī uzturēt un labiekārtot sabiedrībai nozīmīgus dabas kultūrvēsturiskos objektus, un atpūtas vietas. [44; 45]

Uzziniet vairāk:

- par Rīgas pilsētas zaļajām zonām un to atrašanās vietām – RD Pilsētas attīstības departamenta mājaslapā: www.apkaimes.lv;
- par SIA „Rīgas meži” piedāvātajām aktivitātēm – mājaslapā: www.rigamezi.lv;
- par rotaļu laukumu izvietojumu Rīgas pilsētā – RD mājaslapā: www.riga.lv, sadaļā „Rotaļu laukumi”.

Atkritumi

Atkritumi, kas nonākuši vidē, piesārņo augsni, gruntsūdeņus un atmosfēru, tā rezultātā tiek ietekmēta vides veselība. Paši pilsētas iedzīvotāji ir atbildīgi par dzīvotspējīgas apkārtnes vides saglabāšanu sev un nākamajām paaudzēm, tāpēc aktuāli ir samazināt atkritumu daudzumu. Rīgā dzīvo aptuveni viena trešā daļa no Latvijas iedzīvotājiem, bet tiek saražoti aptuveni 40% no valstī kopā radītajiem sadzīves atkritumiem. Rīgā viens iedzīvotājs vidēji rada 448 kg jeb 2,24 m³ atkritumu gadā. Lielu daļu no atkritumiem veido sadzīves atkritumi, bet relatīvi daudz ir arī celtniecības atkritumu, bīstamo sadzīves atkritumu un veselības aprūpes atkritumu. [40]

Atkritumu šķirošana un selektīva to pārstrāde ir viens no efektīvākajiem līdzekļiem atkritumu daudzuma samazināšanā un ir uzskatāms par virzītājspēku pozitīvajām tendencēm atkritumu saimniecības attīstībā Rīgā. Daļa pilsētā radīto sadzīves atkritumu tiek vākta šķīrotā veidā: papīrs/kartons, PET (polietilēntereftalāta) pudeles un plastmasa, kā arī stikls. Sadzīves atkritumu šķirošanai Rīgas pilsētā iedzīvotāju vajadzībām kopumā ir uzstādītas ~3200 tvertnes dalītiem sadzīves atkritumiem. Sašķīrotu atkritumu daudzums Rīgā 2010. gadā sasniedza 40 445 tūkstošus tonnu un ir novērojams šī rādītāja pieaugums attiecībā pret iepriekšējiem gadiem. Ja tuvākajā apkārtnē nav pieejami konteineri atkritumu šķirošanai, iedzīvotājiem ir jāpieprasa savam namu apsaimniekotājam tos uzstādīt. [41]

Rīgas pilsētas sadzīves atkritumus galvenokārt noglabā Getliņu atkritumu poligonā. Getliņu ekoloģiskais poligons rūpējas par atkritumu savākšanu un ekoloģisku apsaimniekošanu Rīgas atkritumu apsaimniekošanas rajonā. Nepārstrādājami atkritumi tiek noglabāti videi drošās noslēgtās biodegradācijas šūnās, kurās neiekļūst ne gaiss, ne lietus ūdens. Poligona gāze, kas veidojas šūnās, tiek aizvadīta uz Getliņu energobloku, sadedzināta un pārvērsta elektriskajā un siltuma enerģijā, bet visi notekūdeņi tiek savākti un attīrīti. Energoblokā saražotais siltums tiek izmantots Getliņu siltumnīcu apsildei, nodrošinot labvēlīgu vidi lauksaimnieciskai ražošanai, bet poligona zāles nepāraugšanu nodrošina aitu ganāmpulks. [42]

Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plānā 2006. – 2012. gadam par pamata prioritāti tika noteikta atkritumu daudzuma samazināšana (iespējami plaši dalīti vācot un apsaimniekojot), atkritumu droša noglabāšana, atkritumu uzskaites un kontroles pilnveidošana, kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšana iedzīvotājiem. Savukārt „Rīgas vides programmas 2011. – 2017. gadam” viens no uzdevumiem paredz veicināt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību. [40; 43]

Uzziniet vairāk:

- vairāk informācijas par atkritumu šķirošanu un pārstrādi – RD Mājokļu un vides departamenta mājaslapā: www.mvd.riga.lv, sadaļā „Atkritumi”;
- par atkritumiem, to šķirošanu un pārstrādi – mājaslapās: www.atkritumi.lv, www.zalajosta.lv, www.zalais.lv, www.cukmens.lv

Vides troksnis

Vides troksnis nozīmē nevēlamu vai bīstamu ārpus telpu troksni, kas var negatīvi ietekmēt cilvēku veselību. Vides troksnis rodas cilvēku darbības rezultātā (t.sk. troksnis, kas rodas ceļu, dzelzceļu un gaisa satiksmes, kā arī rūpniecisko aktivitāšu rezultātā). Būtisks ir nakts trokšņu līmenis, kas var radīt miega traucējumus, t.sk. bezmiegu, medikamentu lietošanas pieaugumu. [37]

Galvenie trokšņa avoti Rīgas pilsētā ir autosatiksmē (maģistrālās ielas), dzelzceļa un tramvaja satiksme, lidosta. Pētot vides trokšņa piesārņojumu, secināms, ka 2008. gadā Rīgā 39% iedzīvotāju naktī tika pakļauti lielākam troksnim, nekā tas ir pieļaujams (norma – 55Db(A)). [8]

Lai realizētu vides trokšņu samazināšanas pasākumus, pašvaldībā izstrādāts „Trokšņu novēršanas rīcības plāns”, kas integrēts Rīgas teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam. Trokšņu samazināšanai plānota kustības ātruma mazināšana, prettrokšņa ekrānu un apstādījumu joslu izbūve gar trokšņa avotiem u.c. aktivitātes. Izstrādātas Rīgas aglomerācijas stratēģiskās trokšņu kartes, kurās ir noteikts trokšņu līmenis no dažādiem pastāvīgiem avotiem dažādos diennakts laikos. [39]

Uzziniet vairāk:

- par Rīgas pilsētas trokšņu kartēm, kas atspoguļo dažādu avotu (satiksme, rūpniecība u.c.) radīto troksni un tā līmeni – RD Mājokļu un vides departamenta mājaslapā: www.mvd.riga.lv, sadaļā „Vide, trokšņu kartes”.

SABIEDRISKĀ TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA

2013. gadā pārvadāto pasažieru skaits sasniedza 150,1 miljonu pasažieru. Pasažieru skaits pieaudzis par 6,2% salīdzinājumā ar 2012. gadu, kad sabiedriskajā transportā kopumā tika pārvadāti 141 371 668 pasažieri. [46]

Lai nodrošinātu pasažieriem ērtu, drošu un komfortablu sabiedrisko transportu un palielinātu pasažieru skaitu, iegādāti komfortabli un personām ar funkcionāliem traucējumiem, grūtniecēm un personām ar maziem bērniem pielāgoti zemās grīdas pilsētas autobusi, trolejbusi un tramvaji. To paredz Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta attīstības koncepcija 2005. – 2018. gadam un Rīgas pilsētas elektrotransporta attīstības koncepcijas 2004. – 2018. gadam nostādnes un ārējie normatīvie akti. Pasažieriem ar īpašām vajadzībām pielāgots sabiedrisko transportlīdzekļu skaits pret ekspluatācijā esošo sabiedriskā transportlīdzekļu vienību skaitu pakāpeniski palielinājies kopš 2008. gada un 2013. gadā veidoja 74%. [46]

Rīgas domes Satiksmes departaments

Iešana ar kājām un riteņbraukšana ir pārvietošanās veidi, kas pozitīvi ietekmē cilvēku veselību un mazina satiksmes sastrēgumus un apkārtējās vides piesārņojumu. Rīgas pilsētā aktīvi tiek popularizēta un veicināta pārvietošanās ar velosipēdu. Līdz 2014. gadam Rīgā izbūvēto veloceļu garums ir gandrīz 44 km (skat. 12. att.). [48] Līdz 2013. gadam iekārtoti 15 velomaršruti, kas apskatāmi īpaši šim mērķim izveidotā bukletā. [46]

Jāturpina velotransporta infrastruktūras pilnveidošana un transporta sistēmas modernizēšana, tostarp transporta pielāgošana iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem un transporta radītā trokšņa un gaisa piesārņojuma mazināšana.

Satiksmes drošības paaugstināšanai RD Satiksmes departaments ir izstrādājis rīcības programmu jeb Rīgas pilsētas satiksmes drošības Balto grāmatu satiksmes infrastruktūras pilnveidošanai (2010. – 2014.g.). Rīcības programma satiksmes drošības paaugstināšanai Rīgā izstrādāta, pamatojoties uz Rīgas pilsētas attīstības plānu 2006.– 2018. gadam, Ceļu satiksmes drošības nacionālo programmu 2007. – 2013. gadam un Eiropas Ceļu drošības hartu. [48]

12.attēls. Esošie un perspektīvie velosceliņi Rīcā.

Avots: Rīgas domes Satiksmes departaments.

Uzziniet vairāk:

- informācija par braukšanas maksas atvieglojumiem – RD Satiksmes departamenta mājaslapā: www.rdsd.lv;
- informācija par sabiedriskā transporta kustību, maršrutu un kursēšanas laikiem – SIA „Rīgas satiksme” mājaslapā: www.rigassatiksme.lv. Bezmaksas tālrunis informācijas saņemšanai – **80001919**;
- par bojātiem luksoforiem, ceļa zīmēm, šķēršļiem uz brauktuves var ziņot uz RD Satiksmes departamenta Satiksmes vadības centra bezmaksas tālruni – **80003600**;
- RD Satiksmes departaments izstrādājis informatīvu materiālu par 15 maršrutu kartēm ar apskates objektiem. Materiāls pieejams arī elektroniski mājaslapā: www.rdsd.lv, sadaļā „Rīgas velosēdētāji”.

DROŠĪBA UN KĀRTĪBA

Drošība ir viena no galvenajām cilvēku pamatvajadzībām. Drošības jēdziens ietver daudzus faktoros, bet visbūtiskākie ir noziedzības līmenis un drošība uz ceļiem. Rīgā uz 1 880 iedzīvotājiem vidēji dienā strādā viens pašvaldības policijas darbinieks. [49]

2013. gadā Rīgas pašvaldības policijas dežūrdaļa atbildēja uz 60 888 iedzīvotāju izsaukumiem, kas ir par 20,5 % vairāk nekā 2012. gadā. Aktuāla problēma ir trokšņi, ko rada kaimiņi vai blakus esošās izklaides iestādes. Saskaņā ar Rīgas pašvaldības policijas gada pārskata informāciju, 2013. gadā visbiežāk saņemtie personu iesniegumi bija par trokšņošanu – 1 255 iesniegumi, kas gan ir mazāk nekā iepriekšējā, 2012. gadā, kad tika saņemti 1 287 iesniegumi. Turpretī biežāk reģistrētie administratīvie pārkāpumi 2013. gadā bija atvērts alkohola iepakojums, atrašanās alkohola reibumā, dzīvošana LR bez deklarētas dzīvesvietas un dzīvošana LR bez personu apliecinoša dokumenta. [49]

2013. gadā fiksēti 1 922 administratīvie pārkāpumi nepilngadīgajiem. Veiktas 3 960 profilaktiskās pārrunas ar nepilngadīgajiem vai viņu vecākiem. Visbiežākie pārkāpumi ir smēķēšana, atrašanās sabiedriskā vietā ar alkohola iepakojumu un tā lietošana, atrašanās uz ielas bez pieaugušo pavadības naktī u.c. Būtiska uzmanība jāpievērš nepilngadīgo noziedzības samazināšanai, gan turpinot bērnu likumpārkāpumu profilaksi, gan veicinot lietderīgu brīvā laika pavadīšanu. [49]

Rūpējoties par kārtību un drošību pilsētas ielās, ir nodrošināts patruļu darbs un turpināta pilsētas videonovērošanas sistēmas uzturēšana. Videonovērošanas centrā 2013. gadā reģistrēti 1 896 pārkāpumi. 2010. gadā Rīgā noziedzīgu nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem bija 317, pēdējos gados novērojama šī rādītāja samazināšanās. [8; 49]

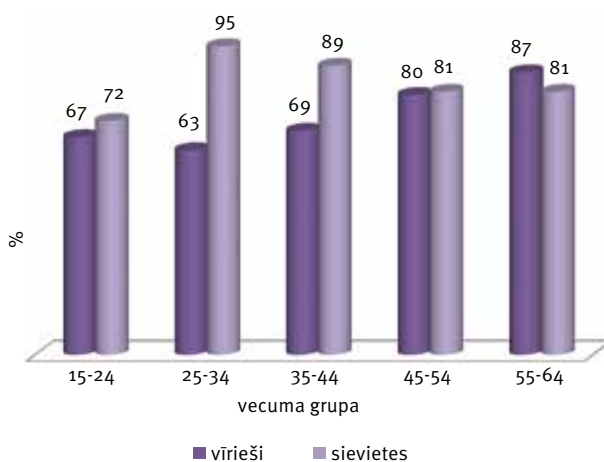
Nozīmīga loma ir apkārtējās vides sakārtošanai un apgaismojumam. Dažādi noziedzīgi nodarījumi pilsētā tiek paveikti tieši nesakārtotās, aizaugušās un degradētās vietās, graustos. Līdz ar to ir būtiski sakopt pilsētā šāda veida teritorijas. [8]

2013. gadā pilsētas robežās ceļu satiksmes negadījumu skaits bija 7 970. Turpretī ceļu satiksmes negadījumos ievainoto skaits 2013. gadā bija 1730, kas ir vairāk nekā 2012. gadā (skat. 13. att.). 2013. gadā ceļu satiksmes negadījumos cietuši bija 1 516 cilvēki, bet 25 cilvēki gājuši bojā. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, bojāgājušo skaits ir samazinājies, bet novērojama ceļu satiksmes negadījumu skaita palielināšanās tendence. [50]

13. attēls. Ceļu satiksmes negadījumu sadalījums Rīgā 2010. – 2013. gadā. [50]

Saskaņā ar 2010. gadā veiktā Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījuma rezultātiem no Rīgā dzīvojošajiem respondentiem gandrīz vienmēr ceļu satiksmes noteikumus ievēro sievietes vecumgrupā 25 – 34 gadi, bet vismazāk – vīrieši iepriekš minētajā vecumgrupā (skat. 14. att.). [21]

14. attēls. Respondentu īpatsvars Rīgas pilsētā, kuri vienmēr ievēro satiksmes noteikumus, iedalījums demogrāfiskajās grupās (%). [21]

2010. gadā veiktā pētījuma par drošības situāciju Rīgā aptaujas rezultāti liecina, ka visdrošāk rīdzinieki jūtas, atrodoties savās mājās, bet visnedrošāk – staigājot savas dzīvesvietas apkārtnē un kopumā uzturoties ārpus mājas. Iedzīvotājus Rīgā uztrauc iespēja, ka viņi varētu kļūt par nozieguma upuriem. Visvairāk pilsētas iedzīvotāji raizējas par to, ka varētu tikt apzagti viņu mājokļi, ka viņi varētu ciest ceļu satiksmes negadījumā agresīvu autovadītāju dēļ vai arī viņus varētu aplaupīt vai apzagt uz ielas, vai viņi varētu ciest nezīnāmu personu fiziskā uzbrukumā. [51]

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2014. – 2020. gadam viens no mērķiem ir „Ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide”, kas vērsts uz drošības uz ielām (gājējiem, velosipēdistiem, autobraucējiem) un sabiedriskās drošības (darba vide, kriminogēnā situācija u.c.) veicināšanu. Arī Rīgas pilsētas pašvaldības Sabiedrības veselības stratēģijas viens no rīcības virzieniem ir uzlabot bērnu, jauniešu un viņu vecāku zināšanas par drošību mājās un sabiedriskās vietās. [41]

Uzziniet vairāk:

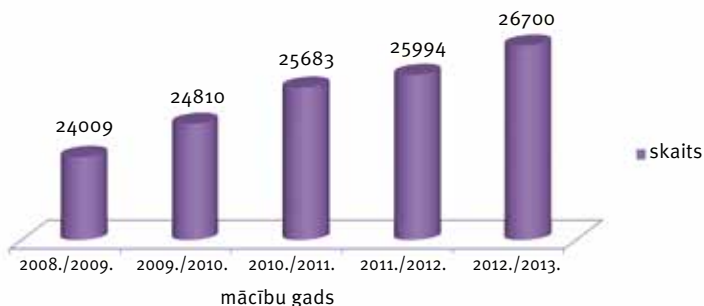
- par aktualitātēm, informāciju un padomiem par drošību mājās un publiskās vietās – Rīgas pašvaldības policijas mājaslapā: www.rpp.riga.lv. RPP uzticības tālrunis – **67037555**;
- Valsts policijas mājaslapā: www.vp.gov.lv;
- Ceļu Satiksmes Drošības direkcijas mājaslapā: www.csdd.lv.

ledzīvotāju izglītības līmenis lielā mērā nosaka veselīga dzīvesveida izvēli. Pirmsskolas izglītība ir pirmā izglītības pakāpe, kurā notiek bērna personības daudzpusīga veidošanās veselības stiprināšana un sagatavošanās pamatizglītības apguvei. Rīgā uz 2014. gadu ir 155 vispārējā tipa un speciālās pirmsskolas.

2012./2013. mācību gadā bija 152 pirmsskolas izglītības iestādes ar audzēkņu skaitu 26 700 (Skat. 25. att.). Rīgā 2011. gadā 60,7% pirmsskolas vecuma bērnu apmeklēja pirmsskolas izglītības iestādes, salīdzinot – 2010. gadā 53,8%. 2011. gadā turpinājās Rīgas pilsētas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu tīkla pilnveidošanas pasākumi, tā rezultātā 2011. gadā pirmsskolas izglītības pieejamība papildus tika nodrošināta 549 bērniem. Arī turpmāk Rīgas pilsētas pašvaldība centīsies nodrošināt jaunas vietas pirmsskolās. [8; 52]

15. attēls. Pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņu skaits Rīgā 2008. – 2013. gadā. [52]

2012./2013. mācību gadā Rīgā bija 119 skolas, kurās mācības bija uzsākuši 64 951 skolēns. Pēdējo četru gadu laikā skolēnu skaits Rīgā ir samazinājies. Arī turpmākajos gados ir sagaidāms skolēnu skaita kritums. Skolēnu skaita samazināšanās ir saistāma ar demogrāfisko situāciju un iedzīvotāju emigrāciju, kā arī ar profesionālās izglītības attīstību. Gan skolēnu skaita samazināšanās dēļ, gan nolūkā veicināt izglītības kvalitātes paaugstināšanos Rīgā jau vairākus gadus norisinās skolu tīkla pilnveide. [52]

2012./2013. mācību gadā Rīgā interešu izglītības programmās kopā bija iesaistīti 69 783 audzēkņi, no tiem 29 831 – interešu izglītības iestādēs, 600 – sporta izglītības iestādēs, bet 39352 – skolu interešu pulciņos. 2012./2013. mācību gadā Rīgā bija 11 sporta skolas ar 7017 audzēkņiem. [52]

Katru mācību gadu pašvaldība līdzfinansē bērnu un jauniešu nometnes, 2014. gada vasarā atbalstītas 36 nometnes. Nometnēs tiek popularizēts arī veselīgs dzīvesveids un tiek organizētas dažādas fiziskās aktivitātes. [52]

2013./2014. mācību gadā Rīgā darbojās 24 brīvā laika centri, kuros bērni un jaunieši var lietderīgi pavadīt savu brīvo laiku. Centru apmeklējums liecina par to lielo popularitāti, apmeklētāju skaits 2010. gadā – 93 000 un 2011. gadā – 111 600. 2012. gada Rīgas iedzīvotāju aptaujas „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru” rezultāti liecina, ka iespējas bērniem iesaistīties pulciņos, pašdarbības kolektīvos (kori, deju kolektīvi u.tml.) 51% respondentu novērtēja pozitīvi, un šis skaits, salīdzinot ar iepriekšējo divu gadu aptaujām ir pieaudzis. 2012. gada aptaujā vislabāk iespēju iesaistīties bērniem pulciņos, pašdarbības kolektīvos novērtēja Ziemeļu rajona respondenti – 64,8%, bet vissliktāk – Kurzemes rajonā un Zemgales priekšpilsētā – 46,4% respondenti. [22; 52]

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2010. – 2013. gadam viens no mērķiem ir „Izglītota un prasmīga sabiedrība”, kuras viens no izpildes uzdevumiem paredz nodrošināt vispārējās izglītības (t.sk. pirmsskolas un speciālās izglītības iestādes) pieejamību un kvalitatīvu izglītības programmu daudzveidību atbilstoši sabiedrības vajadzībām, nodrošināt interešu izglītības attīstību un brīvā laika pavadīšanas iespēju pieejamību bērniem un jauniešiem, kā arī veicināt izglītību mūža garumā. [8]

Skola ir izmaksu efektīvākais līdzeklis bērnu un jauniešu veselības, ekonomiskā stāvokļa uzlabošanai un attīstības veicināšanai. Tā spēj ietekmēt jauniešus kritiskā attīstības vecumposmā, kurā skolas, pasniedzēju, draugu, vecāku un citu ietekmēts, veidojas un attīstās noteikts dzīvesveids. Līdz ar to Rīgas pilsētas pašvaldības Veselības padome ir virzījusi Veselību veicinošu izglītības iestāžu iniciatīvas ieviešanu pašvaldībā. 2014. gadā šīs iniciatīvas ieviešanai atsaukušās 7 izglītības iestādes (Rīgas 80. vidusskola, Rīgas 40. vidusskola, Rīgas Centra humanitārā vidusskola, Rīgas 84. vidusskola, Rīgas Anniņmuižas vidusskola, Rīgas Teikas vidusskola, Juglas vidusskola).

Uzziniet vairāk:

- par aktualitātēm skolniekiem, vecākiem un pedagogiem, par izglītības iestādēm Rīgas pašvaldībā – RD Izglītības, kultūras un sporta departamenta mājaslapā: www.e-skola.lv;
- par izglītības iestāžu pedagogu profesionālo pilnveidi, vispārīzglītojošo skolu pedagogu metodisko darbu, mācību priekšmetu olimpiādēm un konkursiem, kā arī mūžizglītības procesu Rīgas pilsētā – Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskā centra mājaslapā: www.riimc.lv.

Kultūra ir būtisks veselīgu pilsētu raksturojošs faktors. Pilsēta piedāvā plašas iespējas iesaistīties kultūras pasākumos, pašdarbības kolektīvos un pulciņos. 2014. gadā – Rīgai piešķirts Eiropas Kultūras galvaspilsētas statuss, un daudzveidīgo aktivitāšu rīkošanā tika iesaistītas Latvijas kultūras organizācijas un nodibinājuma „Rīga 2014” partneri. 2014. gada pasākumu programmā tika iekļauts plašs un daudzveidīgs kultūras pasākumu klāsts – Rīgā koncertēja pasaules līmeņa Latvijas mākslinieki, tika izrādītas visas Riharda Vāgnera cikla „Nībelunga gredzens” operas, kā arī opera „Rienci”; notika vairāki starptautiska mēroga pasākumi, tostarp Pasaules koru olimpiāde, kas pulcēja 20 000 dziedātāju no visas pasaules, un Eiropas Kinoakadēmijas balvas pasniegšanas ceremonija. Līdz ar to 2014. gads bijis ne tikai kā jaunu iespaidu gads Rīgas iedzīvotājiem un tās viesiem, bet arī iespēju gads gan Rīgas pilsētai, gan tās uzņēmējiem. [47]

2012. gada jūnijā veiktās Rīgas iedzīvotāju aptaujas „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori” rezultāti liecina, ka visatzinīgāk aptaujātie vērtējuši kultūras pasākumus, kopumā ar tiem apmierināti bija 89,6 %, bet salīdzinoši 2010. gadā veiktajā aptaujā – 83,3% un 2008. gadā 76,2%. Tie iedzīvotāji, kuri norādīja, ka nav apmierināti ar kultūras pasākumiem Rīgā, kā galvenos neapmierinātības iemeslus minēja dārgas biļetes (28,9%), vienveidīgus, zemas kvalitātes un neinteresantus pasākumus (11,2%), kā arī to, ka viss notiek pilsētas centrā un ir maz pasākumu apkaimēs (9,3%). [22; 41]

“Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam” un “Rīgas attīstības programmas 2010. – 2013. gadam” viena no mērķiem – „Radoša un eiropiska pilsēta ar augstvērtīgu kultūras dzīvi” – izpildes uzdevumi paredz nodrošināt sabalansētu kultūras pakalpojumu pieejamību visiem rīdziniekiem, organizēt vietējas nozīmes un starptautiskus kultūras pasākumus, atbalstīt kultūras daudzveidību, veicināt iedzīvotāju radošu brīvā laika pavadīšanu u.c.

Uzziniet vairāk:

- par plānotajiem kultūras pasākumiem Rīgas pilsētā – RD Izglītības, kultūras un sporta departamenta mājaslapā: www.kultura.riga.lv;
- par Rīgas tūrisma iespējām, pasākumu plānu (koncerti, teātri, muzeji, izstādes, sporta pasākumi u.c.) gan Rīgas iedzīvotājiem, gan arī viesiem – Rīgas Tūrisma attīstības biroja mājaslapā: www.liveriga.com/lv/;
- par Rīgas Domā notiekošajiem kultūras pasākumiem – mājaslapā: www.doms.lv;
- par Rīgas pilsētas vēsturi un apskates vietām – “Cita Rīga” mājaslapā: www.citariga.lv;
- par Rīgu kā Eiropaskultūras galvaspilsētu un saistītajiem notikumiem – www.riga2014.org

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

---

1. Iedzīvotāju skaits Rīgā samazinās – lai gan migrācijas saldo Rīgā ir pozitīvs, tomēr dabiskais pieaugums ir negatīvs, tādējādi pieaug vecāku, vīrs darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars. Lai veicinātu demogrāfiskās situācijas uzlabošanu pilsētā, jāveicina ģimenes kā vērtības attīstība un dzimstības pieauguma veicināšana. Vecāka gadagājuma iedzīvotājiem jārada piemērota vide un iespējas aktīvām, veselīgām vecumdienām, tostarp jāsniedz zināšanas un dzīvesprasmes veselīgai garīgai un fiziskai novecošanai.
2. Galvenie mirstības cēloņi (SAS, onkoloģija, ārējie nāves cēloņi) ir ietekmējami ar profilaktiskiem pasākumiem, tāpēc ir būtiski veicināt iedzīvotājiem veselīga dzīvesveida paradumu veidošanos un nostiprināšanos.
3. Rīgas iedzīvotāji ir pakļauti augstam pašnāvības riskam, tādēļ nepieciešams veikt profilaktiskos pasākumus, kas vērš iedzīvotāju uzmanību uz psihoemocionālās veselības stiprināšanu, tostarp izglītot par garīgās veselības slimību simptomu atpazīšanu, kā arī pašnāvības riska faktoru profilaksi.
4. Rīgā pieaug to bērnu un jauniešu īpatsvars, kuriem ir liekā ķermeņa masa un aptaukošanās, slikts mutes veselības stāvoklis, kā arī augsts bērnu un jauniešu skaits, kuri smēķē un ir mēģinājuši lietot alkoholu un narkotiskās vielas, tādēļ jāturpina uzlabot bērnu, jauniešu un viņu vecāku zināšanas par veselību un to ietekmējošiem faktoriem, kā arī jārada vide, kurā izvēlēties veselīgu dzīvesveidu ir viegli un pieejami. Lai stiprinātu skolēnu un skolas personāla zināšanas, un iemaņas jautājumos, kas skar veselības veicināšanu, jāīsteno un jāveicina skolu līdzdalība Veselību veicinošu izglītības iestāžu iniciatīvā.
5. Joprojām augsta ir saslimstība ar tādām infekcijas slimībām kā HIV un tuberkuloze, tāpēc svarīgi ir turpināt atbalstīt Rīgā īstenoto DOTS programmu, kā arī HIV profilakses un psihosociālo pakalpojumu pieejamību narkotisko vielu lietotājiem un to kontaktpersonām.
6. Rīgas pilsētas pašvaldība nodrošina veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, tomēr jāpievērš uzmanība pieaugošajam Rīgā strādājošo PVA ārstu īpatsvaram, kuri ir pensijas vecumā, līdz ar to nākotnē varētu draudēt zināms ārstu resursu trūkums.

7. Galvenie vides veselību ietēmējošie rādītāji ir gaisa, ūdens un pilsētvides zaļās zonas kvalitāte. Kritiski raksturojama ir gaisa kvalitāte (putekļi, slāpekļa dioksīds), līdz ar to ir būtiski turpināt īstenot gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības plānā noteiktās aktivitātes.

8. Attīstot pilsētas satiksmes infrastruktūru, jāturpina drošības veicināšana gan uz ceļiem, gan atrodoties transportlīdzeklī, kā arī vides un transporta pielāgošana cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Lai veicinātu veselīgu dzīvesveidu un fiziskās aktivitātes iedzīvotājiem, ikdienā īpaša uzmanība jāvērsī velosatiksmes infrastruktūras attīstīšanai un uzturēšanai.

9. Rīgas pašvaldības policija 2013. gadā fiksēja 1 922 administratīvos pārkāpumus nepilngadīgajiem (smēķēšana, alkohola lietošana un atrašanās uz ielas bez pieaugušo pavadības naktī u.c.), kas norāda uz nepieciešamību pievērst uzmanību nepilngadīgo noziedzības samazināšanai, turpinot bērnu likumpārkāpumu profilaksi un veicinot saturīgu brīvā laika pavadīšanu.

10. Rīgā 2011. gadā 60,7% pirmsskolas vecuma bērnu apmeklēja pirmsskolas izglītības iestādes, lai palielinātu apmeklējušo bērnu īpatsvaru, ir būtiski turpināt pirmsskolas izglītības iestāžu tīkla pilnveidošanu un pieejamības paaugstināšanu Rīgas pilsētā.

11. Ir pieaugusi iedzīvotāju apmierinātība ar kultūras pasākumiem Rīgas pilsētā, tomēr kā neapmierinātības iemesli tika minēti dārgas biļetes, pasākumu kvalitāte un pasākumu trūkums apkaimēs. Lai stiprinātu iedzīvotāju aktivitāti un līdzdalību kultūras pasākumos, jāturpina nodrošināt sabalansētu kultūras pakalpojumu pieejamību un radošu brīvā laika pavadīšanu visiem pilsētas iedzīvotājiem.

12. Rīgas pilsētas pašvaldība attīsta starpsektoru sadarbību sabiedrības veselībā un veselības jēdziena integrēšanu visās nozarēs, veidojot apziņu, ka ikvienai nozarei un tās pieņemtajiem lēmumiem ir ietekme uz iedzīvotāju veselību. Lai Rīga turpinātu pilnveidot veselīgas pilsētas potenciālu, jāturpina Rīgas dalība PVO Eiropas Veselīgo pilsētu tīklā un Latvijas Nacionālajā Veselīgo pašvaldību tīklā.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Vadlīnijas pašvaldībām veselības veicināšanā. Apstiprinātas ar Veselības ministrijas 29.12.2011. rīkojumu Nr. 243. Rīga, 2011. http://www.vm.gov.lv/lv/ministrija/sadarbiba_ar_pasvaldibam_veselibas_veicinasana/vadlinijas_pasvaldibam_veselibas_veicinasana/ (skatīts 02.10.2014.)
2. Healthy Cities in the Baltic Sea Region. Baltic Region healthy cities association. <http://www.marebalticum.org/brehca/> (skatīts 02.10.2014.)
3. Health 2020: European policy for health and well-being. WHO Regional Office for Europe. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/147724/wdo9E_Health2020_111332.pdf (skatīts 02.10.2014.)
4. City Health profiles. How to report on health in your city. WHO Regional Office for Europe. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0009/101061/wa38094ci.pdf (skatīts 02.10.2014.)
5. Rīgas ilgtermiņa stratēģija līdz 2025. gadam Aktualizēta 2010. gadā. Rīga, 2010. http://www.rdpad.lv/uploads/rpap/attistibas_strategija_02.06.2010.pdf (skatīts 02.10.2014.)
6. City planning for health and sustainable development. European Sustainable Development and Health Series: 2. World Health Organization, 1997. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0008/101060/wa38097ci.pdf (skatīts 02.10.2014.)
7. Rīgas pilsētas pašvaldības sabiedrības veselības stratēģija “Veselīgs rīdzinieks – veselā Rīgā” 2012. – 2021. gadam. Rīgas domes Labklājības departaments. Rīga, 2012. <http://www.ld.riga.lv/rigas-domes-labklajibas-departaments.html> (skatīts 02.10.2014.)
8. Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija; attēla autors – SIA “H2E”.
9. Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats par 2013. gadu. Rīga, 2014. https://www.riga.lv/NR/rdonlyres/B6734810-A3Co-40BF-866C-Do205CBA0079/52774/Rigas_Publiskais_parskats_2013_Nr1246.PDF (skatīts 02.10.2014.)
10. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Apkaimju projekts. <http://www.rdpad.lv/apkaimes/> (skatīts 02.10.2014.)
11. Demogrāfiskās statistikas galvenie rādītāji 2014. gadā. Informatīvais apskats. Centrālā statistikas pārvalde. <http://www.csb.gov.lv/dati/2014gada-izdevumi-40464.html> (skatīts 02.10.2014.)
12. Dr.hab.oec. (dem.) Pārsla Eglīte, Demogrāfiskā situācija un attīstības prognoze. Rīgas attīstības plāna 2006. – 2018. gadam apakšprojekts. Rīga, 2003. http://www.rdpad.lv/uploads/rpap/att_plan_izpetes/03_demografiska_situacija_un_attistibas_prognosez.pdf (skatīts 02.10.2014.)
13. Konceptija “Ģimenei draudzīga Rīga”. Rīga, 2012. <http://www.ld.riga.lv/rigas-domes-labklajibas-departaments.html> (skatīts 02.10.2014.)
14. Rīgas domes Labklājības departaments. Rīgas Sociālais dienests. <http://www.ld.riga.lv/rigas-domes-labklajibas-departaments.html> (skatīts 02.10.2014.)
15. Centrālā statistikas pārvalde. Datubāzes. <http://www.csb.gov.lv/> (skatīts 02.10.2014.)
16. Stratēģijas uzraudzības sistēma. Statistika. <http://www.sus.lv/lv> (skatīts 02.10.2014.)
17. Rīgas pilsētas pašvaldības iestāžu rīcības plāns 2014. – 2016. gadam.
18. Rīgas domes Labklājības departamenta gadagrāmata “Sociālā sistēma un veselības aprūpe 2013. gadā”. Rīgas domes Labklājības departaments. Rīga, 2014. <http://www.ld.riga.lv/labklajibas-departamenta-gadagramatas.html> (skatīts 02.10.2014.)
19. Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2011. – 2017. gadam. Ministru kabineta 2011. gada 5. oktobra rīkojums Nr. 504. Veselības ministrija. polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file20148.doc (skatīts 02.10.2014.)

20. Eiropas Savienības Statistikas birojs. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/> (skatīts 02.10.2014.)
21. "Veselības aprūpes statistikas dati par 2013. gadu". Slimību profilakses un kontroles centrs. <http://www.spkc.gov.lv/veselibas-aprupes-statistika/> (skatīts 02.10.2014.)
22. "Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījums". Slimību profilakses un kontroles centrs. Rīga, 2012. <http://www.spkc.gov.lv/veselibu-ietekmejoso-paradumu-petijumi/> (skatīts 02.10.2014.)
23. Rīgas iedzīvotāju aptauja "Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori", SIA "SKDS", 2012. gads. <http://www.sus.lv/lv/petijumi/rigas-iedzivotaju-apmierinatibas-ar-pasvaldibu-indikatoru-rigas-iedzivotaju-aptauja-1> (skatīts 02.10.2014.)
24. "Rīgas pilsētas sporta attīstības pamatnostādnes 2012. – 2017. gadam", Izglītības, kultūras un sporta departaments. Rīga, 2012. <http://www.iksd.riga.lv/public/45061.html> (skatīts 02.10.2014.)
25. "Psihiskā veselība Latvijā 2011. gadā". Tematiskais ziņojums. Slimību profilakses un kontroles centrs. Rīga, 2012. <http://www.spkc.gov.lv/sabiedribas-veselibas-datu-analize/> (skatīts 02.10.2014.)
26. Mātes un bērnu veselība perinatālajā periodā. Sabiedrības veselības aģentūra. Rīga, 2009. <http://vec.gov.lv/uploads/files/4d00e1f85foe4.pdf> (skatīts 02.10.2014.)
27. Skolas vecuma bērnu un pusaudžu veselība. Sabiedrības veselības aģentūra. Rīga, 2008. <http://vec.gov.lv/uploads/files/4d00e15227db4.pdf> (skatīts 02.10.2014.)
28. "Bērnu antropometrisko parametru un skolu vides pētījums, 2012/2013". Slimību profilakses un kontroles centrs. Rīga, 2013. <http://www.spkc.gov.lv/veselibu-ietekmejoso-paradumu-petijumi/> (skatīts 02.10.2014.)
29. Pētījumā "Riska un aizsargājošo faktoru ietekme uz atkarību izraisošo vielu lietošanas līmeni jauniešu vidū Rīgā". Rīgas domes Labklājības departaments. Rīga, 2012. <http://www.narcomania.lv/pub/index.php?id=45&gid=19&lid=666> (skatīts 02.10.2014.)
30. Atkarību izraisošo vielu lietošanas paradumi un tendences skolēnu vidū. LASPAD, 2011. Slimību profilakses un kontroles centrs. <http://www.spkc.gov.lv/atkaribu-slimibu-petijumi-un-zinojumi/> (skatīts 02.10.2014.)
31. Bērnu un pusaudžu veselības stāvoklis. Slimību profilakses un kontroles centrs. Rīga, 2012. www.spkc.gov.lv/sabiedribas-veselibas-datu-analize/ (skatīts 02.10.2014.)
32. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests. <http://www.nmpd.gov.lv/>
33. Mājokļa un vides departamenta iesniegtie dati Rīgas pilsētas pašvaldības Veselības padomei.
34. Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011. – 2015. gadā par iespējām samazināt piesārņojumu (daļiņas un slāpekļa oksīdus) un uzlabot gaisa kvalitāti Rīgā. Rīga, 2011. http://mvd.riga.lv/lv/vide/Rigas_gaisa_programmu/ (skatīts 02.10.2014.)
35. Ūdens kvalitāte. SIA "RĪGAS ŪDENS". <https://www.rigasudens.lv/aktuali/vide-un-mes/> (skatīts 02.10.2014.)
36. SIA "RĪGAS ŪDENS" iesniegtie dati Rīgas pilsētas pašvaldības Veselības padomei.
37. Pārskats par peldvietu ūdens kvalitāti 2013. gada peld sezonā. Veselības inspekcija. Rīga, 2012. http://www.vi.gov.lv/uploads/files/Parskats_Peldudenu%20kvalitate%202013.pdf (skatīts 02.10.2014.)
38. Ceļā uz ilgtspējīgu attīstību pašvaldībā – Eiropas vienotie rādītāji. http://ec.europa.eu/environment/urban/pdf/methodology_sheet_lv.pdf (skatīts 02.10.2014.)

39. Troksnis. Veselības inspekcija. <http://www.vi.gov.lv/lv/vides-veseliba/vides-veseliba-iedzivotajiem/troksnis> (skatīts 02.10.2014.)
40. Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā 2009. – 2019. gadam. Rīgā, 2009. http://mvd.riga.lv/uploads/videtroksni/ricibas_plans_rigas_aglomeracijai.pdf (skatīts 02.10.2014.)
41. Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plāns izstrādāts 2006. – 2012. gadam. Rīga, 2006. <https://www.riga.lv/NR/rdonlyres/49E64F58-76C8-4737-A453-091FA5BE281C/10216/Rigasplans3.pdf> (skatīts 02.10.2014.)
42. Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam. Esošās situācijas raksturojums. 2. daļa. Rīga, 2014. http://rdpad.lv/uploads/2030/Rigas_Pasreizejas_situacijas_raksturojums.pdf (skatīts 02.10.2014.)
43. Getliņu ekoloģiskais poligons. <http://www.getlini.lv/lv/> (skatīts 02.10.2014.)
44. Rīgas Vides programma 2011 – 2017. gadam. Kopsavilkums. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. http://www.rigasprojekti.lv/uploads/VidesProgr_Brosura_LV.pdf (skatīts 02.10.2014.)
45. “Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam” Rīgas attīstības programma projekts 2014. – 2020. https://www.riga.lv/NR/rdonlyres/7D8D6ED6-DFE7-4188-A32C-2F6A1C2DB54B/48700/Attistibas_programma.pdf (skatīts 02.10.2014.)
46. SIA “Rīgas meži” korporatīvā stratēģija. http://www.rigasmezi.lv/lv/par_mums/strategija/ (skatīts 02.10.2014.)
47. Rīgas domes Satiksmes departaments. <http://www.rdsd.lv> (skatīts 02.10.2014.)
48. Pārskata “2012. gada pārskats par Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2010. – 2013. gadam ieviešanu” gala atskaite http://sus.lv/sites/default/files/media/faili/sus_2012_ievietosana_i_suslv1.pdf (skatīts 26.08.2014.)
49. Rīgas domes Satiksmes departamenta gadagrāmata 2011. gadā. <http://rdsd.lv/box/files/gadagramata11.pdf> (skatīts 02.10.2014.)
50. Rīgas Pašvaldības policijas Darba pārskats 2013. gads. Rīgas pašvaldības policija. http://rpp.riga.lv/images/stories/Par_RPP/Parskati/RPP_PREZENTACIJA_2013.pdf (skatīts 02.10.2014.)
51. Ceļu Satiksmes negadījumu skaits pa pagastiem. Ceļu satiksmes drošības direkcija. http://www.csdd.lv/lat/noderiga_informacija/statistika/celu_satiksmes_negadijumi/?doc=524 (skatīts 02.10.2014.)
52. Drošības situācija. Pētījums. SKDS. Rīgā, 2010. http://www.sus.lv/sites/default/files/media/faili/atskaite_drosibas_indeksso82010.pdf (skatīts 02.10.2014.)
52. Izglītības, kultūras un sporta departaments. Pārskati. <http://www.iksd.riga.lv/public/32294.html> (skatīts 02.10.2014.)

© Materiāls tapis pēc Rīgas pilsētas pašvaldības Veselības padomes pasūtījuma.

© Informāciju sagatavoja Rīgas domes Labklājības departaments sadarbībā ar iesaistītajiem Rīgas domes nozaru departamentiem un citām pašvaldības institūcijām.

© Informācijas citēšanas vai pārpublicācijas gadījumā atsauce uz Rīgas domes Labklājības departamentu obligāta.